

بہ نام خدا

سازمان بورس و اوراق بهادار
SECURITIES & EXCHANGE ORGANIZATION

مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی

گزارش شناخت و بکارگیری «زبان گزارشگری تجاری

گسترش پذیر (XBRL)»

تہیہ کنندہ: آزادہ مداحی

فهرست مطالب شماره صفحه

۲ مقدمه	۱.
۳ استاندارد نظام مالی چیست ؟	۲.
۵ به هم پیوستن بورسهای بزرگ دنیا	۳.
۵ گزارشگری سنتی (مرسوم) و محدودیت‌های آن	۴.
۶ اثر گزارشگری بر خط (on-line) بر مدل‌های جاری حسابداری	۵.
۷ سطوح مختلف گزارشگری دیجیتال از دید ICAEW	۶.
۸ رواج گزارشگری در سطح اول و محدودیت‌های آن	۷.
۹ منافع گزارشگری دیجیتال در سطح دوم	۸.
۱۰ گزارش الکترونیکی: یک توانایی چشمگیر	۹.
۱۱ تاریخچه XBRL	۱۰.
۱۶ تعریف XBRL	۱۱.
۱۸ علت پدید آمدن یا کاربرد XBRL	۱۲.
۱۹ چگونه XBRL کار می‌کند؟	۱۳.
۲۲ چگونه XBRL یک گزارشگری متفاوت را ایجاد می‌کند؟	۱۴.
۲۳ استفاده از اطلاعات و تحلیل آن	۱۵.
۲۴ یک نمونه از بکارگیری استاندارد در عمل: گزارشات شرکت‌ها	۱۶.
۲۸ زنجیره عرضه اطلاعات و گزارشگری شرکت	۱۷.
 ارتباط بین XBRL و استانداردهای حسابداری مانند اصول حسابداری پذیرفته‌ی همگانی	۱۸.
۳۲ چیست؟	۱۹.
۳۳ شرایط بکارگیری XBRL	۲۰.
۳۴ برخی اقداماتی که SEC در راستای گزارشگری به زبان XBRL انجام داده است.	۲۱.
۳۶ امکان ارتقاء شیوه‌های گزارشگری مالی در ایران	۲۲.
۳۹ نتیجه‌گیری	۲۳.
۴۱ فهرست منابع	۲۴.

۱- مقدمه

سوء استفاده‌های فراوانی که در آمریکا و سایر کشورها اتفاق افتاد، منجر شد تا تمرکز بی‌سابقه و بین‌المللی بر عملیات حسابداری و نیاز به شفافیت بیشتر در گزارشات مالی پدید آید. عوامل متعددی به بحران در گزارشات مالی انجامید، مسلماً یکی از این عوامل ناکافی و نامناسب بودن ارائه اطلاعات در فرمتهای کاغذی و یا الکترونیکی مشابه کاغذ (mimic)، که فاقد ویژگی‌های لازم برای انتقال کارآمد اطلاعات مالی پیچیده به سرمایه‌گذاران، قانونگذاران و سایر ذی‌نفعان بود، می‌باشد (www.xbrl.org).

بازارهای تجاری و استفاده‌کنندگان اطلاعات تجاری به تمهیدات و شرایطی احتیاج دارند تا شفافیت مراحل گزارشگری را افزایش دهند، زیرا امروزه گزارشگری تجاری با انبوهی از مشکلات مانند ناکارایی، تجزیه و تحلیل نامناسب، انتشار نامناسب اطلاعات تجاری در بین استفاده‌کنندگان اطلاعات تجاری (مانند بخش‌های مختلف سازمان، سهامداران، و بانک‌ها) روبرو است. بنابراین دستیابی به یک سامانه گزارشگری تجاری مناسب برای حل مسایل و ناکارایی‌ها بسیار مهم است (بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵). موج تازه و پرسرعت فناوری اطلاعات و ارتباطات همه عرصه‌ها را در بر می‌گیرد. حرفه حسابداری شاید بیش از دیگران در معرض برخورداری از امکانات محیط جدید باشد. تلاشهای کمتر از نیم دهه اخیر سبب شده تا فضای تازه و اثربخش‌تری برای گزارشگری مالی فراهم شود (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳). امروزه پیشرفت تکنولوژی اطلاعات جوامع مالی را متحول نموده است. توسعه بسترهای مالی همواره دغدغه اساسی جوامع اقتصادی بوده است و راهکارهای گوناگون در این مسیر به چالش کشیده شده‌اند. در قرن جاری تکنولوژی اطلاعات مسیر این توسعه را دچار تحول شگفت‌انگیزی نموده است. با وارد شدن مقوله توسعه نرم‌افزاری، سرعت این تحول دوچندان گردیده است.

استانداردسازی نرم‌افزاری بسترهای مالی، خصوصاً بازار سرمایه موجب بالابردن کیفیت بازار با امکان نظارت دقیق، سریع و فراگیر بر بازار اولیه و ثانویه، تسهیل پیاده‌سازی بورس الکترونیک و اطلاع‌رسانی سریع و عادلانه به سهامداران در راستای حمایت از حقوق سهامداران گردیده است (باقریان، ۱۳۸۶). زبان گزارشگری تجاری گسترش‌پذیر (از این پس XBEL) در تحقق اهداف پیش‌گفته نقش بسزایی دارد. استفاده گسترده از XBRL، مزایای مهمی را برای سرمایه‌گذاران فراهم می‌کند. استفاده از XBRL برای گزارشگری مالی شرکت‌ها بر دقت داده‌های مالی می‌افزاید، تحلیل آنها را آسانتر می‌سازد و بهنگام بودن آنها را بهبود می‌بخشد.

علاوه بر آن ورود اطلاعات به روش دستی، پرهزینه، کند، غیردقیق و در نتیجه ناگزیر از خطاهای انسانی است. امروزه کارکردن با اطلاعات با روش دستی چه از لحاظ ورود و چه از لحاظ بررسی آنها منسوخ شده است.

ضمن آنکه سیستم نظارتی که از مزیت بستر استاندارد شده بهره می‌گیرد، بهترین یاری‌گر برای ناظران می‌باشد. آنچه که در استراتژی کلان توسعه بسترهای مالی و بخصوص تدوین سند استراتژی توسعه بازار سرمایه با عنوان استانداردسازی نرم‌افزاری بسترهای مالی مطرح می‌شود، قدم اول در جهت هموارسازی و اجرایی‌شدن مسیر رشد و توسعه می‌باشد. امروزه استانداردسازی نظام مالی براساس یک استاندارد واحد بین‌المللی مورد توجه بسیاری از کشورهای پیشرفته قرار گرفته است. (باقریان، ۱۳۸۶)

در این گزارش به بررسی محدودیت‌های موجود در گزارشگری شرکت‌ها، مفاهیم، نحوه عمل، کاربردها و مزایای XBRL، اقدامات انجام شده در سایر کشورها در خصوص بکارگیری این استاندارد، ضرورت تحول در شیوه‌های رایج گزارشگری مالی و امکان ارتقاء شیوه‌های گزارشگری مالی در ایران، از دیدگاه صاحب‌نظران، می‌پردازیم.

۲- استاندارد نظام مالی چیست؟

استانداردهای نظام مالی امروزه شاخه زیادی را تحت پوشش خود قرار داده است که در نهایت تولید و تبادل آن را بر مبنای یک ساختار واحد امکان‌پذیر نموده است. مهمترین این استانداردها XBRL^۱، VRXML^۲، SWIFT^۳ و FIX^۴ می‌باشند که همگی از نوع XML هستند. از لحاظ سطوح تحت پوشش، مهم‌ترین استاندارد مالی مورد استفاده XBRL است که استاندارد کدگذاری، انتشار و تبادل اطلاعات شرکت‌ها می‌باشد. اطلاعات توسط یک سری برچسب‌های مشخص و تصویب شده علامت‌گذاری می‌شوند که بعد از آن براحتی قابل شناسایی می‌باشند. (باقریان، ۱۳۸۶)

در زیر به یک نمونه از روش بکارگیری و کاربرد این استاندارد می‌پردازیم.
در نمایشگر زیر تصویر قسمتی از ترازنامه یک شرکت را مشاهده می‌کنیم:

^۱ Extensible Business Reporting Language (XBRL)
^۲ Vendor Reporting Extensible Markup Language
^۳ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
^۴ Financial Information eXchange (FIX) Protocol

Sample Company, Inc.
Consolidated Balance Sheets
(in Euros)

ترازنامه

	As of December 31,	
	2002	2001
ASSETS		
Non Current Assets		
Property, plant and equipment	540,000	400,000
Investment property	150,000	150,000
Goodwill	140,000	150,000
Investments in associates	60,000	60,000
Total Non Current Assets		
	890,000	760,000
Current Assets		
Inventories	350,000	175,000
Trade and other receivables	490,000	590,000
Prepayments	5,000	5,000

نمایشگر ۱: قسمتی از ترازنامه یک شرکت نمونه

همانگونه که در نمایشگر ۱ ملاحظه می‌شود، بعنوان مثال سرمایه‌گذاری در سهام شرکتهای وابسته^۵ با مبلغ ۶۰۰۰۰ می‌باشد که در استاندارد با برچسب `iascf-pfs:InvestmentsAssociates` نام‌گذاری شده است.

```

<!-- Row:13 Inv
<iascf-pfs:InvestmentsAssociates numericContext="Current_AsOf">60000</iascf-pfs:InvestmentsAssociates>
<iascf-pfs:InvestmentsAssociates numericContext="Prior_AsOf">60000</iascf-pfs:InvestmentsAssociates>
<!-- Row:16 Total Non Current Assets -->
<iascf-pfs:NonCurrentAssets numericContext="Current_AsOf">890000</iascf-pfs:NonCurrentAssets>
<iascf-pfs:NonCurrentAssets numericContext="Prior_AsOf">760000</iascf-pfs:NonCurrentAssets>

```

نمایشگر ۲. قسمتی از فایل پشت پرده تولید شده بصورت اتوماتیک توسط استاندارد

کلید اطلاعات دیگر موجود در گزارشات مالی یک نام معادل در استاندارد دارند. این برچسب‌گذاری برای اقلام مالی، معادل برچسب‌گذاری U.P.C Seal برای کالاهای تولیدی است.

نمایشگر ۳. استاندارد مالی مانند استاندارد کالا U.P.C Seal

Investments in Associates

استاندارد کردن اطلاعات مالی موجب مستقل شدن نحوه نمایش اطلاعات از چگونگی ذخیره سازی داده ها می شود. (باقریان، ۱۳۸۶)

۳- به هم پیوستن بورسهای بزرگ دنیا

از لحاظ اجرایی، استاندارد کردن بستر مالی و اجرایی، پیش نیاز ارتباط با بورسهای بین المللی می باشد. سرمایه گذاران نیز با اعتماد بیشتری جذب شرکت های ایرانی می شوند. اکنون موسسات رتبه بندی شرکت ها مانند بیچ، moodys و S&p منطبق بودن با استاندارد را امتیازی برای شرکت ها می دانند. در روند انجام معاملات نیز منطبق بودن با استاندارد برای اجرای معاملات جهانی لازم است. از این رو هماهنگ کردن استانداردهای مزبور در ایران، گامی مهم در جهت نزدیکی میان بورس ها می باشد. (باقریان، ۱۳۸۶)

۴- گزارشگری سنتی (مرسوم) و محدودیت های آن

اطلاعات تجاری توسط معاملات تجاری ایفاد می شوند و در بسیاری از نقاط سازمان که اغلب با یکدیگر مرتبط نیستند استفاده می شوند. در واقع مدیریت و واحد گزارشگری تجاری از یک شیوه باز و مورد توافق پیروی نمی کنند. پراکندگی این اطلاعات به عواملی مانند توانایی سازمان برای استفاده از اطلاعات تجاری و تقسیم اطلاعات در بین بخش ها محدود می شود (بزرگ اصل و ولی پور رکنی، ۱۳۸۵).

حاصل اصلی فرآیند گزارشگری مالی تا امروز تولید صورتهای مالی اساسی و یادداشت های ضمیمه این صورتهای بوده که همواره فرض بر این است که به نحوی منطقی نیازهای استفاده کنندگان خارجی و سایر ذینفعان هدف را تامین می کند. اما برخی محدودیت های روش های رایج یا به تعبیری سنتی گزارشگری مالی تا اندازه ای آن را از اهداف خود دور می سازد. برخی از آن محدودیت ها عبارتند از: (۱) گزارشهای مالی عملاً در اختیار گروه وسیعی از استفاده کنندگان قرار نمی گیرد، (۲) این گزارش ها تمامی نیازهای اطلاعاتی سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان را برآورده نمی کند، (۳) فاقد شاخص هایی درباره موفقیت های مالی آینده در ارتباط با تصمیمات جاری است، و بالاخره (۴) چارچوب مفهومی و معیارهای شناخت داراییها در گزارشگری مرسوم مالی فاقد جنبه های مرتبط با "ارتباطات نامشهود" و "داراییهای مبتنی بر دانش و اطلاعات" است، همانها که کسب و کار مدرن بر پایه آنها شکل می گیرد. (عرب مازار یزدی، ۱۳۸۳)

۵- اثر گزارشگری بر خط (on-line) بر مدل‌های جاری حسابداری

(عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

با تغییراتی که در محیط پیرامونی گزارشگری مالی پدید آمده است و در جهت استفاه از فرصتهای محیط جدید، باید در مدل‌های رایج حسابداری تغییراتی بوجود آید. این تغییرات عمدتاً در جهت استفاده از ظرفیتهای حاصله از تحولات فناوری اطلاعات و ارتباطات و رفع محدودیتهای گزارشگری رایج یا سنتی است. برخی از تغییرات محتمل در مدل‌های گزارشگری مالی شامل موارد زیر است:

- از مفهوم رایج دوره‌ای بودن گزارشها به مفهوم بسیار انعطاف‌پذیرتر "گزارشگری مداوم" - نزدیک شدن به گزارشگری لحظه‌ای و کاربرد واقعی به موقع بودن و مربوط بودن
- انتقال به سمت استفاده از فناوری پیچیده‌تر مبتنی بر لحظه‌ای شدن که بر قابلیت‌اعتماد به گزارشهای مالی اثر دارد
- برقراری امکان استخراج داده‌ها توسط کاربران و طراحی گزارشها توسط خود آنها باتوجه به تمایل روزافزون کاربران به گزارشهای ساخته دست خود
- تغییر گزارشگری به چیزی فراتر از ارائه ارقام مالی و ضرورت شمول ارقام و داده‌های غیرمالی در گزارشها
- مدل رایج ایستا و غیرکلامی است و مدل جدید دینامیک و تعاملی خواهد بود
- حرکت به سوی اندازه‌گیری ارزشهای ایجاد شده برای سهامداران که به مراتب جامع‌تر از مفهوم اندازه‌گیری سود است. این امر می‌تواند بنیاد گزارشگری سنتی مالی را از میان بردارد.
- روند رو به رشد نزدیک شدن و تجمیع مفاهیم مرتبط با گزارشگری داخلی و مفاهیم مربوط به گزارشگری خارجی

بنابراین، مدل‌های جدید حسابداری و گزارشگری مالی باید به گونه‌ای طراحی شود و مورد استفاده قرار گیرد که بتواند ضمن انتقال مسئولیت از تهیه‌کنندگان گزارشها به کاربران، دربردارنده معیارهایی برای ارزیابی نیازهای کاربران و ارزیابی ویژگیهای اطلاعات مفید در این محیط جدید باشد. این مدلها باید در دسترس بودن داده‌ها را با موضوع مفید بودن برای کاربر درهم آمیزد و امکان تولید اطلاعات افزون‌تر در مورد ارزشهای جاری داراییهای مختلف را بدهد، بویژه در مورد داراییهایی که در صورتهای مالی رایج گزارش نمی‌شود، مثل داراییهای مبتنی بر دانش و فرهیختگی.

۶- سطوح مختلف گزارشگری دیجیتال از دید انجمن حسابداران خبره

انگلستان و ویلز (ICAEW) (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

نوع تأثیراتی که محیط نوین فناوری اطلاعات و ارتباطات عملاً بر چگونگی انتشار صورتهای مالی بر جای نهاده، بسیار محدودتر از ظرفیتهای بالقوه این فناوری است. انجمن حسابداران خبره انگلستان و ویلز (ICAEW) به عنوان یکی از نهادهای مهم و تأثیرگذار حرفه‌ای حسابداری در سطح جهان، طی گزارشی در سال ۲۰۰۴ با عنوان "گزارشگری دیجیتال: اطلاعات برای بازارهای برتر" (ICAEW, 2004)، به دو سطح از تحول نظامهای گزارشگری مالی اشاره کرده است.

سطح اول: به عقیده انجمن، سطح اول تحول تنها با انتشار و توزیع گزارشها به صورتی وسیع‌تر و کارا تر اما اساساً با همان شکل‌بندی جاری با استفاده از ابزاری مثل فایل‌های داده‌ای قابل حمل موسوم به PDF یا ابهرتمهای موسوم به HTML شناخته می‌شود. در این سطح نه تنها صورتهای مالی مرسوم بلکه گزارشهای اجتماعی و محیطی، نوارهای ویدیویی از سخنرانی‌ها و کنفرانس‌ها، مواد نمایشی (نظیر اسلایدهای سخنرانی)، اخبار و گزارشهای مطبوعاتی و صفحات گسترده یا انواع مختلفی از جداول اطلاعاتی نیز به استفاده‌کنندگان ارائه می‌شود.

سطح دوم: از دیدگاه انجمن، در سطح دوم یا به تعبیر دیگر، مرحله دوم تکامل گزارشگری مالی در محیط فناوری نوین، هدف گزارشگری، در دسترس قراردادن اطلاعات به شکل اثربخش‌تر برای تحلیل و تعامل با سایر سیستم‌ها از طریق استاندارد کردن چارچوبهای ذخیره‌سازی، پردازش و ارائه اطلاعات برای تأمین اهداف گزارشگری است. این امر مستلزم وجود استانداردهای تفصیلی جهانی مورد پذیرش عموم شرکتها و سازمان‌هاست. (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

شرکتهایی که محیط شبکه گسترده جهانی را برای ارتباط با استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی به کار می‌برند بیشتر اطلاعاتی را که مورد علاقه تحلیلگران مالی است منتشر می‌کنند، جنسن (Jensen) و سندلین (Sandlin) با توصیف یک جابه‌جایی در گزارشگری مالی به چارچوبهای الکترونیکی به موازات ارتباط هرچه بیشتر مردم با اینترنت، پیشنهاد کردند که پژوهشگران حسابداری باید توجه بیشتری به گزارشگری مالی چندرسانه‌ای نسبت به گزارشهای چاپ شده نشان دهند.

همچنین پژوهشگران خاطرنشان کردند که پژوهشها باید به سمت تعامل بین انسان، رایانه و گزارشگری ایکس‌ام‌ال (XML) پیش رود. XML روشی را برای درک اطلاعات مالی به وسیله بهبود اتوماسیون ثبت و بازیابی اطلاعات و همچنین راه‌حلهای فنی برای کشف منابع و درک مسائل فراهم می‌آورد. (میرمجریان و شهشهانی، ۱۳۸۵) XBRL که شاخه‌ای از XML است عملاً راه را برای یک فضای گزارشگری سطح دومی دیجیتال هموار کرده است.

۷- رواج گزارشگری در سطح اول و محدودیت‌های آن

(عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

براساس تحقیقی که انجمن ملی روابط سرمایه‌گذاری در آمریکا انجام داده، نشان داده می‌شود که شرکتها در سطح اول گزارشی تحت وب نسبتاً فعال عمل کرده‌اند. نمایشگر (۴) اهم موضوعات مورد گزارش شرکتها از طریق امکانات شبکه جهان گستر را نشان می‌دهد (ICAEW, 2004)

نمایشگر (۴)

گزارشگری دیجیتال سطح اول توسط شرکتها

تقویم رویدادهای مهم (۷۶٪)	گزارشهای فصلی سود و زیان (۹۹٪)
آرشیو صوتی کنفرانسها (۷۵٪)	گزارش اقلامی غیر از سود و زیان (۹۵٪)
بیوگرافی مدیران ارشد (۷۲٪)	گزارشهای سالانه مالی (۹۵٪)
شرح فعالیتها و سوابق شرکت (۶۸٪)	گزارشهای مورد درخواست SEC نظیر 10k (۹۲٪)
اطلاعات تاریخی قیمت سهام شرکت (۶۸٪)	اطلاعات مربوط به حمل و نقل و انتقالات (۸۷٪)
اطلاعات تفصیلی در مورد محصولات و خدمات (۷۷٪)	

براساس تحقیق دیگری که در سال ۱۹۹۹ پیرامون امکانات موجود در سایت شرکتها در ۲۲ کشور جهان انجام شد و از هر کشور ۳۰ شرکت و جمعاً ۶۶۰ سایت، مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت، معلوم شد در اکثر موارد شیوه جدید گزارشگری عملاً تفاوت چندانی با شیوه سنتی ندارد و فقط به صورت فایل‌های PDF یا HTML درآمده است. در بیشتر موارد این سایتها فاقد صورت جریانه‌های نقدی است و راهی برای اطمینان از کامل بودن آن وجود ندارد. همچنین پیدا کردن اطلاعات مورد نظر در سایت شرکتها گاه مشکل‌آفرین است و گاه ابتدا و انتهای مشخصی هم ندارد. (IASC, 1999) از طرفی لینکهای متعددی در این سایتها وجود دارد که گاه فرد را به اطلاعاتی در مورد موضوعات غیر مرتبط و یا اطلاعات بازرگانی و تجارتي (مثل معرفی محصولات یا

مشتریان) مربوط می‌کند. در این قبیل سایتها اطلاعات حسابرسی شده و نشده از یکدیگر قابل تفکیک نیست. در بسیاری از موارد اگر آدرس سایت را نداشته باشید توسط موتورهای جستجو به دهها و صدها آدرس مختلف و گیج‌کننده ارجاع داده می‌شوید. (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

۱- منافع گزارشگری دیجیتال در سطح دوم

(عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

در سطح دوم استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) برای گزارشگری مالی، هدف اصلی برقراری امکان رابطه تعاملی با استفاده‌کنندگان اطلاعات است. این رابطه تعاملی دارای دو وجه اساسی امکان دستکاری داده‌ها و ایجاد ترکیبات تازه توسط استفاده‌کننده و امکان تعامل سیستمهای مختلف با یکدیگر و مفاهمه در ارتباط با صورتهای مالی بنگاهها و سازمانهای متفاوت است. اگر بخواهیم به مهم‌ترین منافع قابل تصور در چنین سطحی از رابطه دیجیتال مالی اشاره کنیم، موارد زیر بیش از همه قابل ملاحظه خواهد بود:

۱. امکان تعامل و تبادل میان سیستمهای مختلف

در این زمینه فوایدی که در سطح پیشرفته‌تر گزارشگری قابل مشاهده است شامل مواردی از قبیل کمک به بنگاههای دولتی در همسان‌سازی سیستمهای اطلاعاتی، کمک به شرکتهای بزرگ در راستای هدایت الکترونیک کل مجموعه و کمک به تولیدکنندگان نرم‌افزار به دلیل وجود استاندارد واحد است.

۲. قابلیت اطمینان

در شیوه نوین گزارشگری، کاربران می‌توانند داده‌ها را مستقیماً و بدون نگرانی از خطا در فرآیند استخراج اطلاعات، بدست آورند. علاوه بر آن ارزش بالقوه زیاد در زمینه بهبود دقت و افزایش کارایی صورتهای مالی حاصل می‌شود، بویژه در شرایطی که داده‌ها توسط نرم‌افزار نشان‌گذاری می‌شود. این نشان‌گذاری‌ها سبب می‌شود تا داده‌ها در هر سیستم جدیدی قابل شناسایی و مقایسه با داده‌های قبلی (موجود) باشد.

۳. قابلیت مقایسه

موضوع قابل مقایسه‌بودن اطلاعات مالی یکی از حیاتی‌ترین موضوعات در قلمرو گزارشگری، چه برای استفاده‌کنندگان خارجی و چه برای کاربران داخلی اطلاعات مالی محسوب می‌شود. در استفاده از سطوح پیشرفته‌تر گزارشگری دیجیتال این منظور تأمین می‌شود. از یک سو طبقه‌بندی اقلام مالی و اطلاعات مرتبط با

آنها براساس استانداردهای واحد، سبب افزایش قابلیت مقایسه گزارش‌های مختلف می‌شود و ازسوی دیگر امکان ترکیب و ادغام آماری و مالی و انجام تحلیلهای مقایسه‌ای فراهم می‌آید. علاوه بر آن امکان پردازش اطلاعات واحد به طرق مختلف و کسب اطمینان از دقت ارقام نیز از مزیت‌های مهم شیوه نوین گزارشگری است. شاید انجام این امر تا پیش از این ناممکن یا بسیار دست نیافتنی و دشوار تلقی می‌شد. (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

۹- گزارش الکترونیکی: یک توانایی چشمگیر

(منصوری، ۱۳۸۵)

درست با همان سرعتی که اینترنت در حال تغییر مسیر افراد و مشاغل درگیر با فعالیتهای بازرگانی و اجتماعی است، یک پروژه عمده در دست اجرا در حوزه مالی- طرح ابتکاری XBRL نیز درصدد ایجاد تحولی اساسی و چشمگیر در زمینه استفاده، تجزیه و تحلیل و ایجاد اطلاعات به‌وسیله سرمایه‌گذاران، دولت‌ها و شرکتهاست. این تحول، در جای خود باید مسیر چگونگی تایید و تصویب این اطلاعات را نیز دگرگون نماید. XBRL که خلاصه شده عبارت زبان گزارشگری تجاری گسترش‌پذیر و متناظر با زبان اینترنتی HTML درحوزه مالی است، به بیان ساده ابزاری است که می‌تواند برای ورود اطلاعات به سیستم، از سوی تولیدکننده اطلاعات مورد استفاده قرار گیرد و افزون بر آن طبقاتی را که اطلاعات ورودی به آن تعلق دارد، نیز مشخص کند. به عبارت دیگر این زبان در سطح وسیعی از جزئیات، نشان‌دهنده ماهیت هر یک از اطلاعات وارد شده به سیستم به عنوان درآمد، هزینه، دارایی و یا بدهی است. روش کار نیز به این ترتیب است که به محض قالب‌بندی داده‌ها، استفاده‌کنندگان می‌توانند آنها را بازیافت کنند، در نرم‌افزارهای صفحه گسترده قرار دهند، و پس از انجام بررسی‌ها به هر حالتی که می‌خواهند آنها را تحت کنترل درآورند. آنها همچنین می‌توانند سئوالات شرطی متعددی طرح و نمودارهای متفاوتی را بر اساس اطلاعات حال، گذشته و برنامه‌های آینده رسم کنند و آنها را بر اساس روش‌های مشخص شده با شرکت‌های مشابه مقایسه کنند. اطلاعات دریافتی را براساس هر زبان، هر نوع واحد پولی و حتی تحت هر یک از قواعد حسابداری (به‌عنوان مثال استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی یا اصول پذیرفته شده حسابداری ایالات متحد) بررسی کرده و پاسخ‌های فوری و مجازی خود را از رایانه به دست بیاورند.

توان دستیابی به اطلاعات قالب‌بندی شده XBRL، موجب بهره‌مندی استفاده‌کنندگان بسیاری از جمله سرمایه‌گذاران، تحلیلگران، دولت‌ها، شرکتهای سهامی عام (برای مقاصد درون و برون سازمانی)، مصرف‌کنندگان،

سازمانهای غیردولتی و البته حسابرسان خواهد شد. در واقع XBRL دنیای با شکوه جدید و کم هزینه‌ای را از طریق دسترسی به اطلاعات به‌طور یکسان برای استفاده‌کنندگان و نیز تولیدکنندگان اطلاعات به نمایش می‌گذارد. شبکه‌های حساسی همچنین براین باورند که شرکت‌های پذیرنده XBRL در طول زمان، شاهد صرفه‌جویی‌های چشم‌گیری در هزینه حساسی داخلی و مستقل خود خواهند بود. (منصوری، ۱۳۸۵)

مهم‌ترین دستاوردهای XBRL را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد: (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

- امکان انتقال اطلاعات به شکل زنده
- امکان دستکاری ارقام توسط کاربر
- استفاده از رده‌بندی واحد اطلاعاتی و حذف مشکلات مفاهمه اطلاعاتی
- افزایش قابلیت مقایسه گزارشهای مالی
- دسترسی سریع به انواع اطلاعات موجود در طبقه‌بندی‌های تعریف شده
- امکان ذخیره‌سازی داده‌ها توسط دریافت‌کننده و انجام عملیات محاسباتی بعدی روی آنها
- امکان داد و ستد اطلاعات مالی بین سیستمهای مختلف
- امکان استفاده از نرم‌افزارهای هوشمند تحلیلگر مالی مبتنی بر دریافت مستقیم اطلاعات از شرکتها

۱۰- تاریخچه XBRL

تاریخچه XBRL به سال ۱۹۹۸ بازمی‌گردد. در آوریل ۱۹۹۸ چارلز هافمن، از شرکت Knight vale & Gregory در واشنگتن، XML را برای گزارشگری الکترونیکی اطلاعات مالی مورد بررسی قرارداد، چارلی شروع به ایجاد نمونه‌های صورتهای مالی و برنامه‌های حساسی با استفاده از XML کرد. در جولای ۹۸، چارلی، رئیس AICPA high-tech task Force را در جریان قابلیت استفاده از XML در گزارشگری مالی قرارداد. سرانجام در ۳۱ دسامبر ۹۸ مدل ایجاد شده توسط چارلی هافمن و Mark Jewett کامل شد. در ۱۵ ژانویه این نمونه به AICPA ارائه شد و چارلی هافمن به همراه Wayne Harding، AICPA را متقاعد کردند که XML در حرفه حسابداری حائز اهمیت می‌باشد. AICPA خواستار Business Plan برای گزارشات مالی مبتنی بر XML شد. این پروژه XFRML نام گرفت. Business Plan در ۱۵ ژوئن ۹۹ آماده شد. در ۱۷ جولای اعضای هیئت مدیره AICPA بودجه XFRML را تعیین نمودند. در آگوست ۹۹، ۱۲ شرکت به کمیته پشتیبانی این طرح پیوستند. در جولای ۹۹ چارلز هافمن Prototype الگوی آزمایشی XFRML را ایجاد نمود. این مدل در ۱۳

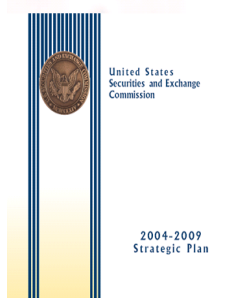
اکتبر ۹۹ کامل شد. اولین نشست کمیته پشتیبانی XFRML در تاریخ ۱۴ اکتبر ۱۹۹۹ صورت گرفت و در ۶ آوریل ۲۰۰۰ نام سازمان از XFRML به XBRL تغییر کرد (<http://www.xbrleducation.com>)

در سال ۲۰۰۰ انجمن حسابداران آمریکا پیشنهاد کرد کمیته‌ای جهت نظارت بر بکارگیری استاندارد گزارش‌گری در شرکتها تشکیل گردد. ویرایش XBRL در سال ۲۰۰۰ اتفاق افتاد و اطلاعات برخی از شرکتها بصورت نمونه بر اساس آن تهیه شد تا قابلیت‌های آن مشخص شود. از دسامبر سال ۲۰۰۱ که زبان XBRL بصورت یک راهکار تازه پیشنهادی مطرح شد، عملاً در امر گزارش‌گری مالی شرکتها مورد استفاده قرار گرفته است. شرکت‌هایی که داوطلب استفاده از این زبان بوده‌اند گزارش‌های مالی خود را در این قالب در سایت EDGAR در معرض استفاده قرار داده‌اند. برخی از این اطلاعات بصورت رایگان و مابقی با پرداخت مبالغ ناچیزی در اختیار استفاده‌کنندگان ذی‌نفع و علاقمند به دریافت اطلاعات مالی شرکتها قرار می‌گیرد. پس از پذیرش اولیه XBRL، تلاش زیادی برای ایجاد رده‌بندی‌های عمومی‌تری از اطلاعات مالی برای استفاده در محیط این زبان انجام شد. نخستین متن پیشنهادی برای استاندارد بین‌المللی حسابداری، پس از ماهه تلاش سخت اعضا، در آوریل ۲۰۰۲ انتشار یافت. (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳) در دسامبر ۲۰۰۲ در بورس نیویورک^۸ تصویب شد که از زبان استاندارد^۹ برای انتشار اطلاعات معاملات استفاده شود و همچنین از این استاندارد برای دریافت گزارشات شرکتها استفاده شود و انطباق با آن از سال ۲۰۰۵ الزامی شود. استفاده از این استاندارد در بورس نزدک از سال ۲۰۰۴ بصورت رسمی آغاز گردید. (باقریان، ۱۳۸۶)

شایان ذکر است، در سند استراتژی توسعه بازار سرمایه آمریکا برای سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۹ استفاده از داده‌های استاندارد (برچسب زده) مانند XBRL به عنوان یکی از بندهای اساسی در نظر گرفته شده است.

SEC's Strategic Plan

2004-2009 Strategic Plan

Pg. 58: Accessibility and Usability of Registrant Filings:

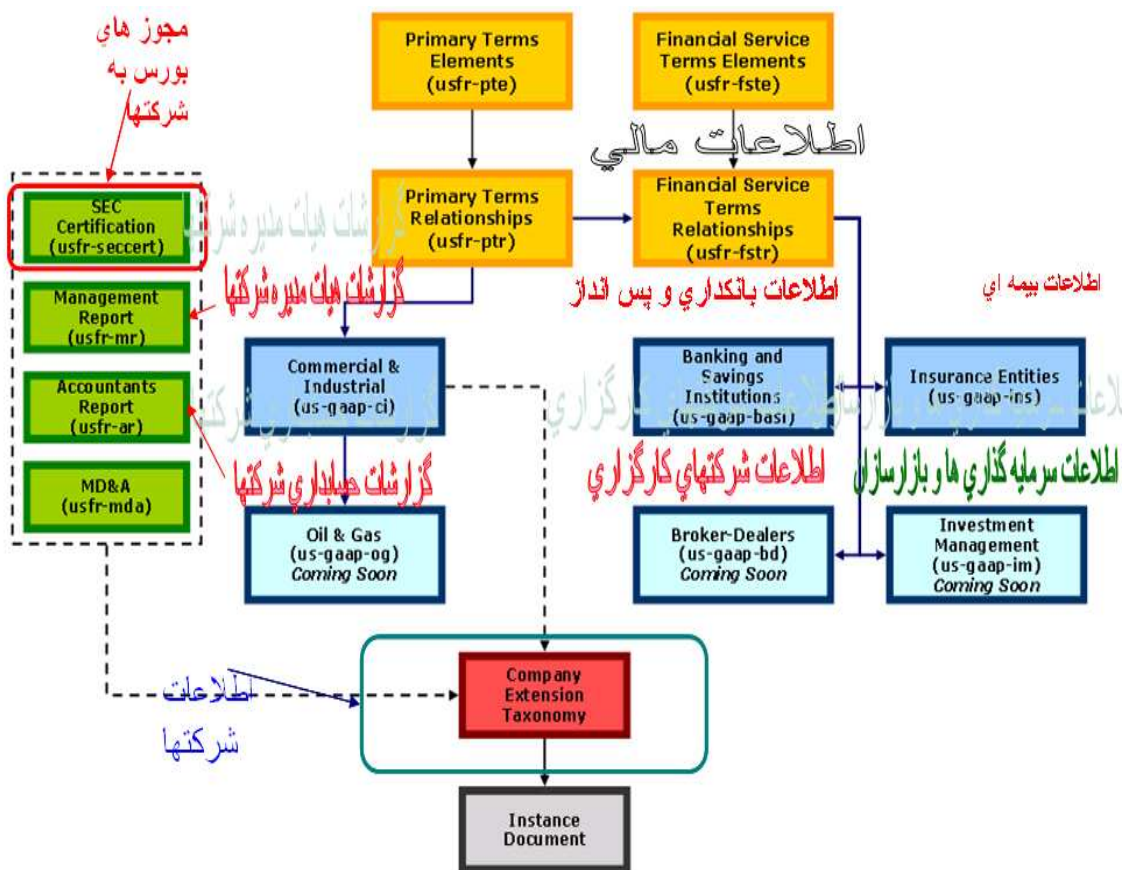
The SEC will explore the use of "tagged data" formats such as XBRL for financial disclosure, streamline forms and filing processes for registrants, and improve the internal processes and analytical tools used by staff to review filings.

نمایشگر ۵: استفاده از استاندارد XBRL بعنوان یکی از بندهای اساسی در سند استراتژی

AICPA
NYSE

(XBRL) Reporting Language Business Extensible

در اکتبر سال ۲۰۰۴ کمیته بورس‌های اروپایی تصویب کرد که از سال ۲۰۰۵ استفاده از فرمت استاندارد در انتشار گزارشات شرکتها اجباری شود. در این راستا بودجه ۱.۲ میلیون دلاری در کنسرسیوم اروپا برای بسترسازی و بکارگیری استاندارد نظام مالی با هدف برقراری امکان نظارت دقیق‌تر بر شرکتها تصویب شد. امروزه این استاندارد کلیه بسترهای مالی شامل اطلاعات مربوط به شرکتها شامل مجوزهای بورس به شرکتها، گزارشات هیات مدیره، گزارشات حسابداری و حسابرسی، اطلاعات معاملات، سهامداران و مجامع و سایر اطلاعات شامل اطلاعات کارگزاران و بازارگردانان، اطلاعات سرمایه‌گذاری‌ها، اطلاعات بانکی و پس‌انداز و اطلاعات بیمه‌ای را پوشش می‌دهد. (باقریان، ۱۳۸۶)

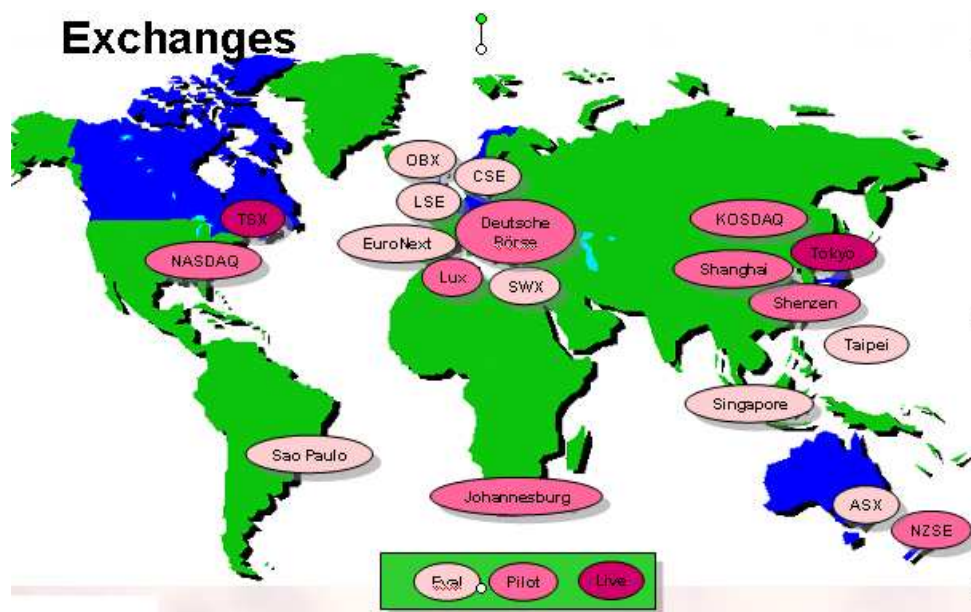

نمایشگر ۶ استفاده از ساختار استاندارد در کلیه بسترهای مالی

بکارگیری این استاندارد سرعت در اروپا در حال گسترش است.

اهمیت استفاده از این استاندارد بحدی است که موسسه مشاوره ای ITAC consults در گزارشی که سپتامبر ۲۰۰۵ منتشر کرده، از XBRL به عنوان یکی از ۱۰ تکنولوژی برتر روز نام برده است .

با توجه به قدرت هماهنگی و اطلاع رسانی بالای استاندارد و درعین حال امنیت بالای تبادل اطلاعات در آن، هم‌اکنون یک کمیته بین‌المللی جهت تصویب و تبادل اطلاعات برای بکارگیری استاندارد تبادل اطلاعات مالی تشکیل شده که بسیاری از کشورها از قبیل آمریکا، کانادا، انگلستان، چین، ژاپن، آلمان، هلند، هنگ‌کنگ، سنگاپور، اسپانیا، ایرلند، کره، استرلیا و نیوزلند عضو آن هستند و گزارش‌های مالی شرکت‌ها را بر اساس این استاندارد منتشر می‌کنند. (باقریان، ۱۳۸۶)

نمایشگر ۷: کشورهای عضو استاندارد و اعضا در حال آزمایش

این کمیته بصورت منظم جلساتی برای تبادل تجربیات و روش پیشنهادی اعضا و همچنین تصویب بندهای جدید برای افزودن به این استاندارد برگزار می‌نماید. (باقریان، ۱۳۸۶)

استفاده از XBRL برای گزارشگری قانونی بانکها در آمریکا، موفقیت بزرگی را به همراه داشته‌است. در گزارشی درباره مزایای XBRL که از سوی شورای آزمون موسسات مالی فدرال (FFIEC) ارائه شده‌است،

¹¹ *The big ten* By Gerald Trites & Andrée Lavigne -Photograph: John Ueland

گفته شده که راه‌حلهای مبتنی بر XBRL مزایای درخور توجهی دارد از جمله افزایش ۶۶ تا ۹۵ درصدی در شفافیت داده‌ها، افزایش ۷۰ تا ۱۰۰ درصدی در دقت داده‌ها، کاهش زمان از هفته به ساعت در بهنگام بودن و افزایش ۱۵ درصدی در بهره‌وری تحلیلگران. (<http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-429.html>)

در این راستا بر حسب نظر مقامات بانکداری و نیز با توجه به موفقیت‌های کسب شده در اجرای آزمایشی XBRL در سال ۲۰۰۵، مقرر شده است گزارشگری مالی بانکها از سال ۲۰۰۶، بر این اساس صورت پذیرد و به همین نحو نیز کمیسیون بورس و اوراق بهادار، سایر شرکتها را تشویق به پذیرش آن کرده و امیدوار است تاکید شرکت‌های مشابه و نیاز سرمایه‌گذاران، موجب استفاده سراسری از این زبان شود، که این امر با توجه به افزایش رشد سریع شرکت‌هایی که در دنیا در حال پذیرش این زبان هستند نتیجه خردمندانه‌ای است. (منصوری، ۱۳۸۵)

بیش از ۸۰۰ شرکت در چین گزارش‌های مربوط به نیمه‌دوم سال ۲۰۰۵ خود را با استفاده از سرفصل حسابهای XBRL که توسط بورس اوراق بهادار شانگهای طراحی و ایجاد شده است، تنظیم کرده‌اند. XBRL بین‌المللی ضمن به رسمیت شناختن سرفصل حسابهای مورد استفاده جهت گزارشگری شرکتها در چین، تأیید می‌کند که این طبقه‌بندی بر پایه استانداردهای XBRL بوده و زمینه‌ساز پیشرفت سریع چین در استفاده از XBRL می‌باشد. (<http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-662.html>)

XBRL بین‌المللی در سوم آوریل ۲۰۰۶، تشکیل هیئت استانداردهای بین‌المللی XBRL را اعلام کرد. مدیر استانداردهای گزارشگری شرکت مایکروسافت از سوی کمیته راهبری XBRL بین‌المللی (XBRL ISC) به‌عنوان رئیس موسس هیئت برگزیده شده است. این هیئت گزارش کار خود را به کمیته پیش‌گفته خواهد داد. پشتیبانی از هیئت از سوی ستاد XBRL بین‌المللی انجام خواهد شد. اهداف هیئت عبارتند از: ۱) افزایش یکسان کیفیت، یکپارچگی و پایایی مالکیت معنوی XBRL بین‌المللی. ۲) بالابردن سطح گستردگی و رسمیت فرایند تدوین استانداردهای بین‌المللی XBRL. اداره موثرتر این فرایند، تعمیم‌پذیری آن را بهبود می‌بخشد که به‌نوبه خود کاربرد استانداردها را تسریع خواهد کرد. ۳) تشکیل کارگروه‌های با وظایف و سرپرستی معین و تأیید کار کارگروه‌های معین. (<http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-595.html>)

امارات متحده عربی حوزه حقوقی موقتی را برای XBRL تحت سرپرستی بورس اوراق بهادار ابوظبی (ADSM) ایجاد کرده است. این نخستین حوزه حقوقی XBRL در خاورمیانه است. این کار با تصویب کمیته بین‌المللی پیشبرد XBRL و با تشخیص اهداف و کوشش‌های امارات متحده عربی برای پیشرفت XBRL انجام شده است. انتظار می‌رود این حوزه حقوقی جدید، طبقه‌بندی XBRL را برای پشتیبانی از گزارشگری مالی توسط

XBRL و تحت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در شرکتهای امارات متحده عربی بکار بندد.

(<http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-580.html>)

انجمن بین‌المللی مدیران مالی (FEI)، استفاده از XBRL را جزو چالشهای رده اول خود برای گزارش‌گری مالی در سال ۲۰۰۷ قرار داده است و می‌گوید با افزایش کاربرد داوطلبانه در طی سال، گسترش این زبان شتاب بیشتری بخود خواهد گرفت. استفاده از XBRL در فهرست چالشهای انجمن از رتبه نهم در سال ۲۰۰۶ به رتبه

سوم در سال ۲۰۰۷ ارتقا یافته است. (<http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-1167.html>)

در واقع این دنیای جدید در حال حاضر از سوی نزدیک به ۴۰ هزار شرکت که از XBRL اطلاعات را وارد می‌کنند، به کار می‌رود. ضمن این که برخی از کشورها نظیر چین، اسپانیا، هلند و انگلستان نیز شرکتهای را ملزم به استفاده از آن کرده‌اند. (منصوری، ۱۳۸۵)

۱۱- تعریف XBRL

XBRL را می‌توان به عنوان یک سیستم بارکد برای صورتهای مالی در نظر گرفت که به شرکتهای اجازه می‌دهد تا از برچسبهای متداول ملی یا بین‌المللی برای مشخص کردن مفاهیم گزارشگری خاص که در یک شرکت وجود دارد، استفاده کنند. امکان مبادله بلادرنگ و دقیق اطلاعاتی که بدین ترتیب کدگذاری می‌شوند بین سیستمها وجود دارد (KPMG).

همچنین XBRL را می‌توانیم اینگونه تعریف کنیم: «یک نوع زبان گزارشگری تجاری که قابلیت گسترش دارد». چارچوب XBRL مبتنی بر XML است که در زنجیره عرضه اطلاعات تجاری جهانی جهت ایجاد، تبدیل، و تحلیل اطلاعات تجاری استفاده می‌شود. یک نوع فناوری است که می‌تواند دقت، درستی، کارایی و شفافیت گزارشگری مالی را افزایش دهد. در واقع یک زبان گزارشگری است که ریشه در XML دارد ولی منحصرأً برای گزارشگری مالی توسط انجمن حسابداران رسمی آمریکا طراحی شده است. XBRL یک برنامه استاندارد برای حذف کردن ساختار و اصطلاحات ناسازگار، و یک روش جاری در فناوری است که به عنوان زبان گزارشگری واحد تجاری مورد استفاده قرار می‌گیرد و قابلیت گسترش دارد. (بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

در XBRL چارچوب و استانداردهای مربوط به گزارشگری در نرم‌افزارهای مربوطه طراحی می‌شود تا اطلاعات مربوط به واحد تجاری را برای گزارشگری الکترونیکی پردازش و عرضه کند.

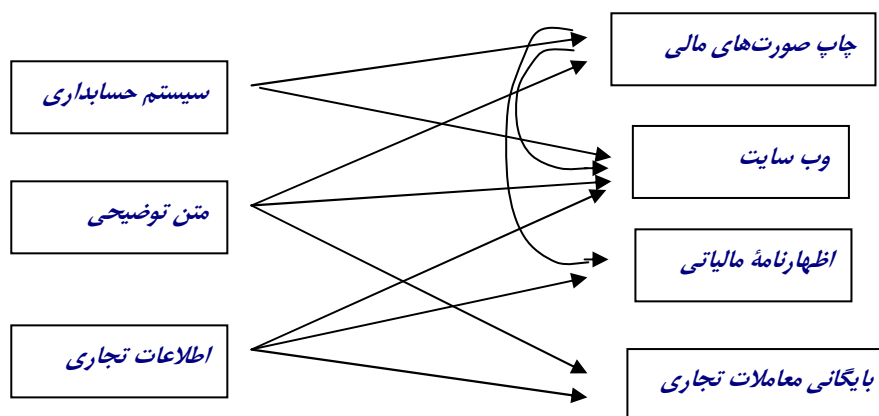
از آنجاکه XBRL براساس اصول XML است، این مزیت را دارد که داده‌ها به صورت خود تشریحی باشند. به همین دلیل XBRL تنها ساختار داده‌ها را برای گزارشگری ارزیابی و تشریح می‌کند تا بتواند ساختار و مراحل گزارشگری تجاری را به صورت نمودار نشان دهد. از این طریق می‌تواند با سرعت بالایی داده‌های تجاری را ارزیابی، تبدیل، جستجو، خلاصه، تجزیه و تحلیل نماید و برای بخش‌ها سازمانی و استفاده‌کنندگان مختلف گزارش کند.

XBRL سیستم یا روشی است که قادر است گزارش‌های تجاری و ارتباط بین اطلاعات یا حقایق تجاری را با کاهش زمان و هزینه عرضه کند. در واقع شرکت‌ها با استفاده از XBRL می‌توانند از طریق حمایت از تصمیمات تجاری و مالی، رعایت الزامات قانونی، و برقراری ارتباط بین سرمایه‌گذار و کارکنان و شرکای تجاری به منفعت‌های زیادی دست یابند. (بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

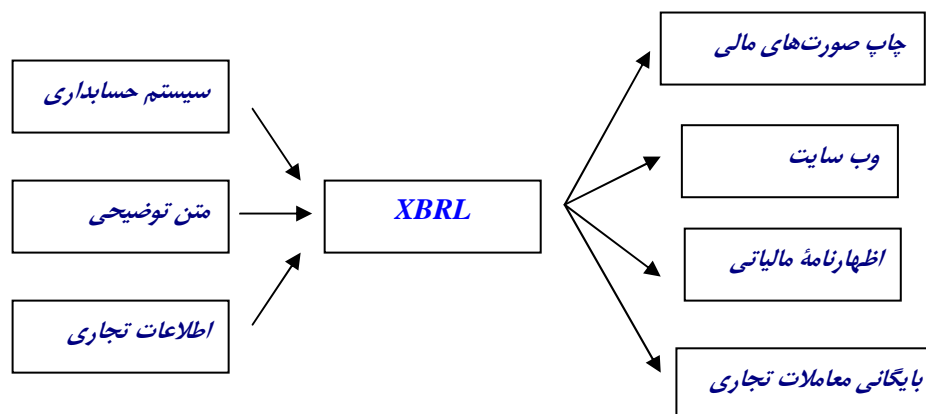
XBRL پردازش اطلاعات را آسان می‌کند، اطلاعات تجاری را با سرعت بیشتری در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌دهد، با کاهش زمان تهیه اطلاعات این امکان را به تحلیل‌گران مالی می‌دهد که وقت بیشتری را به تحلیل اطلاعات اختصاص دهند، سرعت جستجوی اطلاعات را بالا می‌برد، و مهم‌تر از همه علاوه بر کاهش زمان و هزینه، شفافیت مراحل تبدیل اطلاعات و گزارشگری مالی را بالا می‌برد.

برای آن بتوانیم کاربرد XBRL را بهتر درک کنیم بهتر است به نمایشگرهای ۸ و ۹ توجه کنیم. نمایشگر ۸ جریان اطلاعات را بدون استفاده از XBRL نمایش می‌دهد و نمایشگر ۹ جریان اطلاعات را با استفاده از XBRL بازنگری می‌کند. (بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

نمایشگر ۸: جریان اطلاعات بدون استفاده از XBRL

نمایشگر ۹: جریان اطلاعات با استفاده از XBRL

۱۲- علت پدید آمدن یا کاربرد XBRL

(بزرگ اصل و ولی پور رکنی، ۱۳۸۵)

بر طبق تحقیق فارستر که در ۲۰۰۲ انجام شد، شرکتهایی آمریکایی ۴۰۴ بیلیون دلار را به کارکنانشان پرداختند تا اطلاعات تجاری کلیدی و مهمی را در قالب گزارش‌های مناسب به دست آورند. این مبلغ، ۱۱ درصد از کل حقوق و مزایای پرداخت شده در ایالات متحده آمریکا را تشکیل می‌دهد. از طرفی بررسی اطلاعات و گزارشگری مالی مملو از مشکلات و ناکارایی‌هاست. این عوامل باعث سوء استفاده می‌شود مانند رسوایی شرکت انرون. استفاده‌کنندگان اطلاعات تجاری، با استفاده از XBRL نیازی به تبدیل اطلاعات تجاری از شکلی به شکل دیگر ندارند و این امر باعث افزایش سرعت گزارشگری نیز می‌شود. XBRL به طور بالقوه این توانایی را دارد تا مدل‌های تجاری و بازارهای جدید را با اطلاعات تجاری و گزارشگری تجاری مرتبط سازد. زیرا XBRL با تهیه یک سازوکار استاندارد برای نام‌گذاری، طبقه‌بندی، تولید، مصرف، انتشار، و تبدیل اطلاعات مالی، موانع و مشکلات مربوط به ناتوانی‌های ساختاری تولید برنامه‌های غیرمتصل به سطوح داده‌ها را از بین می‌برد. در نتیجه زمانی که از XBRL استفاده می‌شود، اطلاعات تجاری می‌توانند بسته‌بندی و قیمت‌گذاری شوند که باعث کاهش زمان و هزینه تولید اطلاعات و نیز کاهش زمان دسترسی به اطلاعات مندرج در گزارش‌های واحد تجاری، می‌شود. برای مثال، در سال‌های قبل از ۲۰۰۴ مشاهده می‌شود که اطلاعات تجاری در طرح‌هایی از متن HTML یا در طرح‌هایی مانند تبدیل دستی اسناد، ثبت‌های جداگانه، شکل‌ها و ساختار متفاوت که اغلب به عنوان یک برنامه تک کاربردی و با اهداف محدود طراحی می‌شدند، ذخیره و تبدیل می‌شوند. به همین دلیل

این ساختارها قابلیت اتکای اطلاعات مندرج در گزارش را افزایش نمی‌دهند و فقط به عنوان یک فرستنده‌ی اطلاعات از تولیدکننده به مصرف‌کننده می‌باشند. XBRL تک‌کاربردی بودن برنامه‌های مالی و مراحل اضافی مربوط به گزارشگری، انتقال و باز کردن اطلاعات را حذف می‌کند و باعث می‌شود که اطلاعات تجاری با انواع بسته‌های نرم‌افزاری قابل خواندن باشند. حذف این موارد، مزیت‌های مهمی را از قبیل سرعت، کیفیت و قابلیت اتکای پردازش اطلاعات تجاری و سطوح مختلف واحد تجاری ایجاد می‌کند. این مزیت‌ها باعث بوجود آمدن حمایت از تصمیمات مدیریت و تصمیمات دیگر استفاده‌کنندگان اطلاعات تجاری می‌شود. امروزه یکی از ضعف‌های مهم گزارشگری تجاری مشکل به‌روز رسانی آنهاست. اگر بخواهیم این کار را انجام دهیم باید زمان و هزینه زیادی صرف شود. حتی در برخی از موارد به روزرسانی اطلاعات ممکن نیست. XBRL اطلاعات به روزرسانی شده را به طور واضح نشان می‌دهد تا اطلاعات به روز شده در دسترس مدیران اجرایی و اشخاص خارج از شرکت باشد. (بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

۱۳- چگونه کار می‌کند؟

(بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

برای آن بتوانیم کارکرد XBRL را به صورت ساده نشان‌دهیم لازم است چند اصطلاح کاربردی XBRL را بدانیم.

نشانه: نشانه‌ها را می‌توانیم یک واژه یا یک گروه واژه کلیدی بدانیم که همانند یک کانال عمل می‌کند و کاربر را به اطلاعات مرتبط به نشانه‌ها راهنمایی می‌کند. از نشانه برای علامت‌گذاری عناصری چون متن و نگاره استفاده می‌شود تا برای مرورگرهای وب مشخص شود که این عناصر را چگونه به کاربر نشان دهند و به عملیاتی چون فعال کردن یک پیوند از طریق فشردن یک کلید یا دکمه ماوس چگونه پاسخ دهند.

نشانه لزوماً یک واژه تنها نیست. ممکن است چند واژه یا یک جمله نشانه شود. به طور مثال حقوق صاحبان سهام می‌تواند یک نشانه باشد که با کلیک کردن بر این نشانه‌ها در XBRL گزینه‌های مرتبط با آن ظاهر می‌شود. نشانه‌ها با توجه به رفتار کاربران ایجاد می‌شوند. هر کاربر می‌تواند برای موضوعی که می‌خواند نشانه تعریف کند تا هم به خود و هم به دیگران در جستجوی اطلاعات کمک کند.

رده‌شناسی: رده‌شناسی فرآیند دسته‌بندی مجموعه‌ای از داده‌ها است. در صورتی که ایده‌آل فکر کنیم، با استفاده از رده‌شناسی می‌توان تعدادی فایل و مستندات را به یک منبع اطلاعاتی تبدیل کنیم، به طوری که توسط کاربر قابل مرور، جستجو و پیمایش باشد. رده‌شناسی را می‌توان با ساختار پوشه‌ها مقایسه کرد. با این تفاوت که دسته‌بندی داده‌ها قوانینی دارد، به عبارت ساده‌تر محیط درگاه باید دارای ساختار منظمی باشد. این ساختار که در اغلب موارد شامل تعداد زیادی پیوند می‌باشد به کاربر کمک می‌کند که اطلاعات را سریع‌تر پیدا کند. این نوع سازمان‌دهی اطلاعات رده‌شناسی نامیده می‌شود.

مستند نمونه: زمانی که یک رده‌شناسی درست می‌شود داده‌ها در آن قرار می‌گیرند و پردازش می‌شوند. نتایجی که از آن به دست می‌آیند مستند نمونه نام دارند که شامل رشته‌ای از داده‌های نشانه‌گذاری شده است. مستند نمونه یکی از روش‌های بیان ساختار اطلاعاتی یک فایل است، کاربر می‌تواند با استفاده از مستند نمونه داده‌ها، قالب و مجموعه نشانه‌های لازم برای تعیین ساختار اطلاعات را به طور دلخواه تعریف کند.

داده‌گاه: داده‌گاه در اصل مجموعه‌ای از اطلاعات است. این واژه از علم رایانه سرچشمه می‌گیرد، اما کاربرد وسیع و عمومی نیز دارد. یک تعریف ممکن این است که داده‌گاه مجموعه‌ای از رکوردهای ذخیره شده در رایانه یا یک روش سیستماتیک (اصولی) مثل یک برنامه رایانه‌ای است که می‌تواند به پرسش‌های کاربر پاسخ دهد. وقتی اطلاعات تجاری را وارد برنامه می‌کنیم، هر یک از این اطلاعات در رده‌شناسی با نشانه‌های مربوط به برنامه علامت‌گذاری می‌شوند.

درواقع این اطلاعات توسط رده‌شناسی برای برنامه تعریف می‌شود. به طور مثال: در شرکت الف، حساب‌های دریافتی خالص اسفند ۱۳۸۴ برابر ۱۵۰۰۰۰ ریال است، این اطلاعات به صورت زیر توسط XBRL دریافت یا تعریف می‌شود:

(رده‌شناسی)

دارایی‌های جاری خالص حسابهای دریافتی = item type

$Period = "1384/12/30"150000 \langle /item \rangle = \langle ci$

پس از این که اطلاعات به صورت رده‌شناسی در XBRL تعریف شدند، نتایج حاصله در مستند نمونه ذخیره می‌شوند. بسیاری فکر می‌کند که تمام این اطلاعات در XBRL باید باز شوند، تا کاربر بتواند قسمتی از اطلاعات را استفاده کند. این برداشت درست نیست، زیرا تنها اطلاعات و حقایقی را که کاربر می‌خواهد از آنها

استفاده یا مشاهده کند در XBRL باز می‌شود. در واقع سطح نیاز اطلاعاتی کاربر، تعیین‌کننده سطح اطلاعاتی است که باید باز شود. (بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

واژه‌نامه : واژه‌نامه XBRL فرهنگ لغت و در حقیقت سیستمی برای توصیف و طبقه‌بندی محتوای صورتهای مالی و سایر انواع گزارش‌های مالی است. هر واژه‌نامه در برگیرنده تمام سرفصل‌های مندرج در صورتهای مالی، روابط ریاضی و مفهومی مابین آنها به همراه عنوان‌های مربوط به آنهاست. به این ترتیب واژه‌نامه‌های متعددی می‌تواند برای صورتهای مالی صنایع مختلف وجود داشته باشد. مراجع معتبر حسابداری تاکنون واژه‌نامه‌های متعددی سازگار با استانداردهای گزارشگری مالی منتشر کرده‌اند که زمینه را برای استفاده از واژه‌نامه‌های استاندارد فراهم می‌کند.

شرکتهایی که مایلند صورتهای مالی خود را با شکل‌بندی XBRL منتشر کنند با استفاده از نرم‌افزارهای ویژه که واژه‌نامه‌های یادشده در آنها جاسازی شده‌است، اقلام صورتهای مالی خود را برچسب‌گذاری می‌کنند و در نتیجه استفاده‌کنندگان از اطلاعات به اقلام صورتهای مالی دارای هویت دسترسی پیدا می‌کنند. (مکرمی، ۱۳۸۳)

XBRL یک چارت استاندارد حسابها نیست. XBRL امکان استاندارد کردن مفاهیم گزارشگری تجاری متداول را همزمان با فراهم کردن انعطاف‌پذیری برای توسعه لغت‌نامه به منظور مواجهه با شرایط خاص فراهم می‌کند. شرکتها می‌توانند از XBRL به عنوان قالب جهانی مبادله برای کارآمدتر کردن و بهبود گزارشگری داخل شرکت و ارتباط با استفاده‌کنندگان خارجی اطلاعات تجاری استفاده کنند. هنگامی که یک واحد تجاری مشخص نیازمند برچسب منحصر به فردی باشد صاحبان گزارش می‌توانند آن را ایجاد کنند، تعریف مفهوم و رابطه‌اش با سایر بخشهای گزارش را معین کنند. به عبارت دیگر هیچ اجباری مبنی بر این که یک مفهوم گزارشگری در یک قالب نامناسب قرار گیرد وجود ندارد.

همانطور که گفته شد XBRL در اصل یک زبان برچسب‌گذاری مالی می‌باشد که مبتنی بر XML است، استفاده از XML برای برچسب‌گذاری داده‌ها امکان جستجوی صحیح‌تر و مشخص‌تر برای اطلاعات را فراهم می‌کند. هر شخصی قادر به تعریف برچسب می‌باشد اما چنین کاری، کارایی XBRL را مخدوش کرده و همین امر باعث می‌شود تا ضرورت استفاده از استانداردهای ایجادشده (توسط کنسرسیوم XBRL) آشکار شود (EDGAR).

XBRL قابلیت بکارگیری در زبان‌های مختلف و استانداردهای حسابداری متفاوت را دارا می‌باشد و برای پاسخگویی به احتیاجات گوناگون و استفاده‌های مختلف انعطاف‌پذیر می‌باشد. **XBRL** یک زبان انعطاف‌پذیر است که برای پشتیبانی تمامی زمینه‌های موجود گزارشگری در کشورها و صنایع مختلف در نظر گرفته شده است. ماهیت توسعه‌پذیر آن بدین معنی است که **XBRL** قادر است تا برای پاسخگویی به احتیاجات واحد تجاری حتی در سطح سازمانهای انفرادی تعدیل گردد.

تاکنون با تشکیل کمیته‌های استانداردسازی بسیاری از استانداردهای مهم تدوین شده‌اند. کشورهای مختلف با عضویت در این کمیته‌ها می‌توانند براساس نیاز داخلی خود، برچسب‌های مورد نیازشان را پیشنهاد دهند تا به آن اضافه شود و علاوه بر آن با معرفی نسخه‌ی متناسب با استانداردهای حسابداری و حسابرسی کشور خود، برچسب‌های با زبان آن کشور، نسخه‌ی خاص خود را ثبت نمایند. این برچسب‌ها در تمام دنیا شناخته می‌شوند. با استفاده از این روش، گزارش‌های مالی شرکت‌ها در تمام دنیا بصورت خودکار ترجمه می‌شوند و دیگر نیازی به ترجمه‌ی گزارش‌های مالی شرکت‌های ایرانی، توسط حسابداران مسلط به زبان انگلیسی نیست. (باقریان، ۱۳۸۶)

۱۴- چگونه XBRL یک گزارشگری متفاوت را ایجاد می‌کند؟

(بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

همان‌طور که می‌دانیم امروزه اطلاعات حسابداری و گزارش‌های مالی، به‌طور فیزیکی قفل یا حفاظت می‌شوند. یعنی حقایق مربوط به امور تجاری در بطن اسناد و مکان‌های مطمئن نگهداری می‌شوند، و در صورت نیاز به این حقایق تجاری، باید با یکدیگر یا به‌صورت جداگانه جستجو شوند که معمولاً این فرایند به‌صورت دستی انجام می‌گیرد. اما اسناد داخل **XBRL**، به‌صورت مرتب‌کدگذاری می‌شوند، و در هر قسمت از اطلاعات گزارش در جای خودش قرار دارد.

بنابراین حقایق تجاری در **XBRL** بدون توجه به این که در کدام قسمت گزارش خواهند آمد، به‌سرعت در دسترس هستند. به‌طور مثال شرکت‌های زیادی وجود دارند که به‌دنبال این هستند چگونه اختیارنامه‌های خرید سهام را برای کارکنان و استفاده‌کنندگان خارجی گزارش کنند؟ آیا انتشار هزینه‌های مربوط به اختیارنامه‌های خرید سهام در مقابل افشای کامل، تنها باعث ایجاد تفاوت در ساختار گزارشگری مالی می‌شود که در یک مکان و در روی یک کاغذ یا در نسخه الکترونیکی یک گزارش نشان داده می‌شود، یا اینکه باعث افزایش

هزینه و زمان گزارش می‌شود، در واقع XBRL هیچ تضادی با افشای جزییات و حقایق ندارد. این زبان گزارشگری مانند یک واحد تجاری است که تمام جزییات را به صورت ساده نشان می‌دهد. از طرف دیگر XBRL، شفافیت اطلاعات تجاری را افزایش می‌دهد که باعث اجتناب از برخی شایعات حسابداری می‌شود که در سال‌های اخیر وارد شده‌اند. شفافیت اطلاعات تجاری به معنی تغییر دادن یا از بین بردن اصول حسابداری یا تغییر دادن اجرای حقایق تجاری که تصمیمات مالی را می‌سازد، نیست. بلکه به این معنی است که با اجازه دادن به استفاده‌کنندگان اطلاعات تجاری، آنان را قادر می‌سازد تا از اطلاعات تجاری که در گزارش‌ها می‌آیند به راحتی استفاده کنند. از طرفی XBRL تمام حقایق تجاری مرتبط با یک شرکت را تسهیل می‌کند و تعداد حقایق تجاری را که می‌تواند توسط تحلیل‌گران پردازش شوند، افزایش می‌دهد. (بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

بومی‌سازی این استاندارد از اقدامات مهمی است که بر عهده خبره‌گان حسابداری ایران می‌باشد.

۱۵- استفاده از اطلاعات و تحلیل آن

استفاده‌کنندگان اطلاعات (data) که آن‌ها را بصورت الکترونیکی XBRL دریافت می‌کنند، قادر به انتقال اتوماتیکی آن و حذف فعالیت‌های زمان‌بر مطابقت و ثبت مجدد اطلاعات می‌گردند. در ضمن نرم‌افزار سریعاً اعتبار اطلاعات (data) را سنجیده و اشتباهات و اختلافات را مشخص می‌کند. همچنین در تجزیه و تحلیل و گزینش و پردازش اطلاعات برای استفاده مجدد یاری می‌رساند. تلاش نیروی انسانی می‌تواند در سطوح بالاتر و دارای ارزش افزوده بیشتر تحلیلی، بازرگری، گزارشگری و تصمیم‌گیری به کار گرفته شود. بدین ترتیب تحلیل‌گران سرمایه‌گذاری می‌توانند علیرغم تلاش کمتر به انتخاب و مقایسه اطلاعات سهولت بیشتری بخشیده و بر عمق تحلیل‌های شرکت خود بیفزایند. قرض‌دهندگان هزینه خود را کاهش داده و به داد و ستد خود با استقرارکنندگان سرعت بخشید. قانون‌گذاران و دواير دولتی قادر به سر هم کردن، اعتبار بخشیدن و بازرگری اطلاعات بطور کارآمد و قابل استفاده، بیش از پیش می‌شوند (www.xbrl.org).

بدلیل فرمت استاندارد و در نتیجه قابل انعطاف و قابل پردازش اطلاعات، سهامداران و سرمایه‌گذاران سریعاً قادر به تحلیل اطلاعات می‌باشند و می‌توانند تصمیم‌گیری نمایند. در اینجا XBRL به عنوان یک بانک اطلاعاتی مشترک و همگانی برای اطلاعات شرکتها مورد استفاده قرار می‌گیرد. یک نمونه عملی از آن توسط شرکت EDGAR به کار گرفته شده است. (باقریان، ۱۳۸۶)

نمایشگر ۱۰: صرف وقت بر روی تحلیل به جای جستجوی اطلاعات

سیستم‌های بررسی اطلاعات شرکتها با دریافت فایل گزارش مبتنی بر استاندارد می‌توانند آنها را به سادگی پردازش نمایند. به علت عدم دخالت انسان در تبادل اطلاعات خطای ورود اطلاعات حذف می‌شود. هم‌اکنون شبکه‌های خبری مانند Bloomberg با استفاده از استاندارد، اطلاعات بورس‌ها را لحظه‌به‌لحظه در اختیار بینندگان می‌گذارند. (باقریان، ۱۳۸۶)

۱۶- یک نمونه از بکارگیری استاندارد در عمل: گزارشات شرکتها

در زیر صورت سود و زیان تلفیقی یک شرکت را می‌بینیم: (باقریان، ۱۳۸۶)

Statement of Consolidated Income

Vision Operations (USA)
Period: Dec-02 Currency: USD
Submitted: 20-AUG-2003 08:28:26

(Dollars in millions) Years ended December 31.

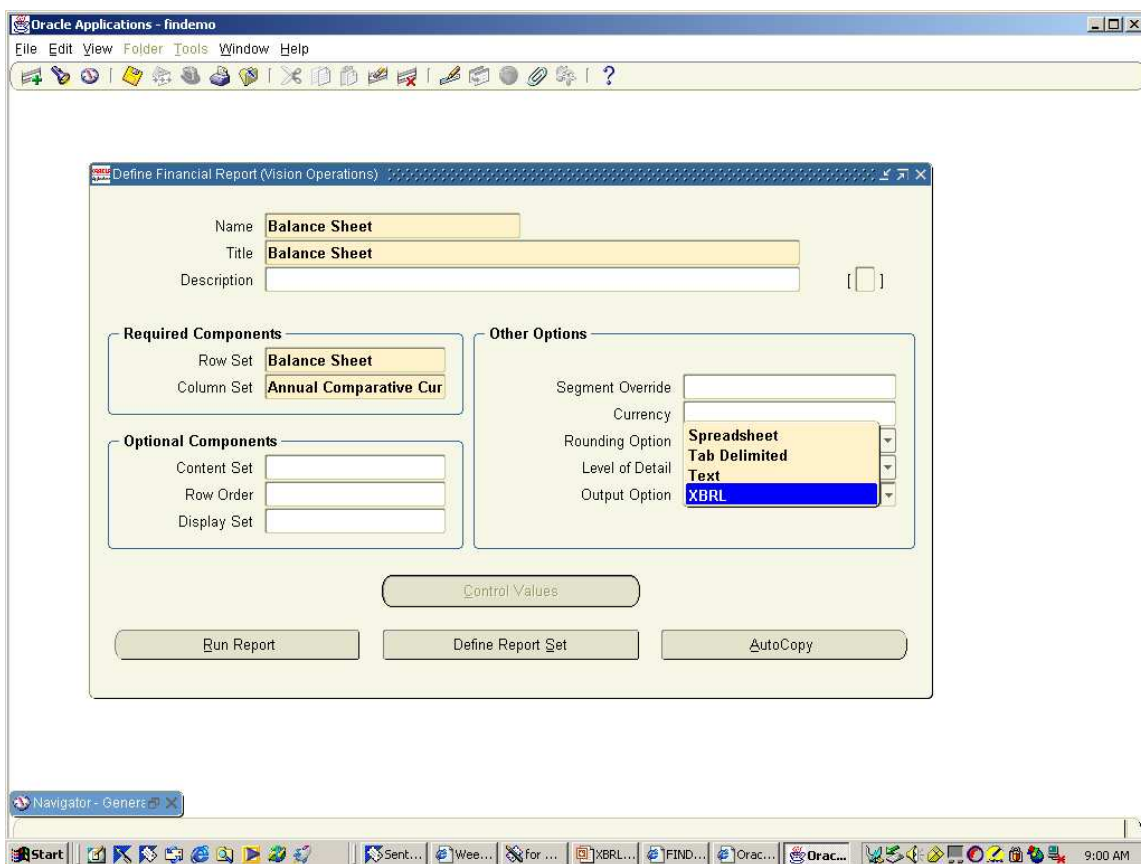
	2002	2001	2000
REVENUES			
Sales of goods	42,975	41,088	42,766
Sales of services	16,488	14,803	14,138
Other income	790	183	340
Total Revenues	60,253	56,074	57,244
COSTS AND EXPENSES			
Cost of goods sold	30,290	27,829	30,663
Cost of services sold	10,938	10,467	9,759
Selling, general, and administrative expenses	3,347	3,656	3,188
Research and development expenses	642	609	596
Provision for depreciation and amortization	3,308	3,734	3,495
Impairment of goodwill	38	0	131
Interest expense	1,350	1,175	1,322
Total costs and expenses	49,061	50,006	47,470
EARNINGS BEFORE INCOME TAXES AND ACCOUNTING CHARGES	10,247	8,404	8,183
Provision for income taxes	(1,844)	(1,513)	(1,473)
EARNINGS BEFORE ACCOUNTING CHANGES	8,403	6,891	6,710
Cumulative effect of accounting changes	(1,015)	0	(444)
NET EARNINGS	7,388	6,891	6,266

نمایشگر ۱۱: صورت سود و زیان تلفیقی یک شرکت نمونه

حسابداران نیازی به به‌خاطر داشتن نوع برچسب مورد استفاده برای اقلام مختلف ندارند، اینکار بصورت خودکار توسط نرم افزار انجام می‌گیرد. تنها کاری که در شرکت باید انجام شود انتخاب استاندارد XBRL هنگام ورود اطلاعات است. در زیر این روند به تصویر کشیده شده است.

۱. **اطلاعات در شرکت فراهم می‌شود:** استانداردسازی اطلاعات بصورت خودکار توسط نرم‌افزار

هنگام فراهم‌سازی اطلاعات صورت می‌گیرد:

نمایشگر ۱۲: ورود اطلاعات ترازنامه نمونه با استاندارد XBRL

۲. **نمایش گزارش نهایی:** اطلاعات آماده شده با نمایش دلخواه در قالب‌های PDF ، Word ، و

Excel و یا هر قالب دیگری می‌باشند که امکان بررسی گسترده‌تری را به تهیه‌کنندگان می‌دهد. این قابلیت انعطاف باعث می‌شود تنها با یکبار تولید اطلاعات توسط نرم‌افزارهای حسابداری یا مدیران شرکتهای، گزارشات و اطلاعاتیها قابلیت نمایش در هر فرمت دلخواهی را داشته‌باشند این تبدیلات بدون انجام هیچ عملی توسط انسان و کاملاً خودکار می‌باشند. جستجوی اطلاعات بصورت زنده و برقراری امکان مقایسه با اطلاعات قبلی امکان‌پذیر می‌گردد. این به معنی صرفه‌جویی در هزینه، وقت و بالا بردن کیفیت و دقت و سرعت تهیه گزارشات می‌باشد.

Oracle Applications - findemo
 Report request ID - 2093500
 Page 1
 Font Size 10
 Vision Operations (USA)
 Balance Sheet
 Current Period: Dec-02
 Date: 29-SEP-02
 currency USD
 No specific Company requested

	Prior Year Period Dec-01	Current Year Period Dec-02	Prior Year-to-Date Ending Dec-01	Current Year-to-Date Ending Dec-02
ASSETS				
Current Assets				
Cash and Short Term Investments	604,561	(62,408)	1,003,744,168	1,001,133,581,814
Accounts Receivable - Net of Al	2,284,555	(102,006)	1,061,656,721	(996,977,198,572)
Other Current Assets	0	(10,073)	86,139	75,625
Inventory	6,124	0	(43,971)	(43,971)
Total Current Assets	2,895,239	(174,489)	2,065,445,056	2,156,414,996
PROPERTY, PLANT, EQUIPMENT				
Cost of Property, Plant & Equip	0	100	25,411,994	25,411,694
Less Accum. Depr & Amortization	0	0	(2,827,664)	(2,827,664)
Net Book Value of Assets	0	100	22,584,330	22,584,030
OTHER ASSETS				

نمایشگر ۱۳: نمایش اطلاعات ترازنامه نمونه با استاندارد XBRL

۳. منطبق ساختن با استاندارد: این کار وظیفه نرم افزار است که بصورت خودکار در پشت پرده

صورت می گیرد.

Oracle Applications - findemo
 Report request ID - 2093499
 Page 1
 Font Size 10

```

<numericContext id="c1" precision="18" cwa="true">
<entity> <identifier scheme="http://www.un.org/">Actual data for prior year same period.</identifier> <segment/> </entity>
<period> <startDate>2001-12-01</startDate>
<endDate>2001-12-31</endDate> </period>
<unit> <measure>ISO4217:USD</measure> </unit>
<scenario name="PTD-Actual">actual</scenario>
</numericContext>
<numericContext id="c2" precision="18" cwa="true">
<entity> <identifier scheme="http://www.un.org/">Actuals for current period.</identifier> <segment/> </entity>
<period> <startDate>2002-12-01</startDate>
<endDate>2002-12-31</endDate> </period>
<unit> <measure>ISO4217:USD</measure> </unit>
<scenario name="PTD-Actual">actual</scenario>
</numericContext>
<numericContext id="c3" precision="18" cwa="true">
<entity> <identifier scheme="http://www.un.org/">Actual data for prior year-to-date.</identifier> <segment/> </entity>
<period> <startDate>2001-01-01</startDate>
<endDate>2001-12-31</endDate> </period>
<unit> <measure>ISO4217:USD</measure> </unit>
<scenario name="TTD-Actual">actual</scenario>
</numericContext>
<numericContext id="c4" precision="18" cwa="true">
<entity> <identifier scheme="http://www.un.org/">Actual data for current year-to-date.</identifier> <segment/> </entity>
<period> <startDate>2002-01-01</startDate>
<endDate>2002-12-31</endDate> </period>
<unit> <measure>ISO4217:USD</measure> </unit>
<scenario name="TTD-Actual">actual</scenario>
</numericContext>
<nonNumericContext id="s1">
<entity> <identifier scheme="http://www.un.org/">Oracle</identifier> <segment/> </entity>
<period><forever></forever></period>
<scenario/>
</nonNumericContext>
curr-nt=2002-10-15:CashCashEquivalents_numericContext="c3">1003744167.76</usfr-nt=2002-10-15:CashCashEquivalents>
  
```

نمایشگر ۱۴: فایل پشت پرده تولید شده با برچسب های استاندارد توسط نرم افزار

۴. ارسال اطلاعات: گزارشات می توانند از طریق اینترنت به نهاد های نظارتی ارسال گردند.

۵. دریافت گزارشات: در نهادهای نظارتی گزارشات دریافت می شوند. بدلیل استاندارد بودن گزارشات

دریافتی بدون هیچگونه زحمتی این اطلاعات قابل بررسی و نتیجه گیری می باشند. اطلاعات بدون دخالت انسان وارد می شوند که این به معنی صرفه جویی قابل توجه در هزینه و زمان و بهره بردن از سرعت و دقت بالا بصورت همزمان می باشد.

The screenshot displays an Excel spreadsheet titled 'Abbott Laboratories Annual Ratio Report' with columns for 'Change', '31-Dec-02', '31-Dec-01', '31-Dec-00', '31-Dec-99', and '31-Dec-98'. The report is categorized into Liquidity Ratios, Operating Ratios, Profitability Ratios, Leverage Ratios, and Valuation Ratios. A 'Research' sidebar on the right provides detailed information about Abbott Laboratories, including contact numbers, website, address, and financial data like market value and total sales.

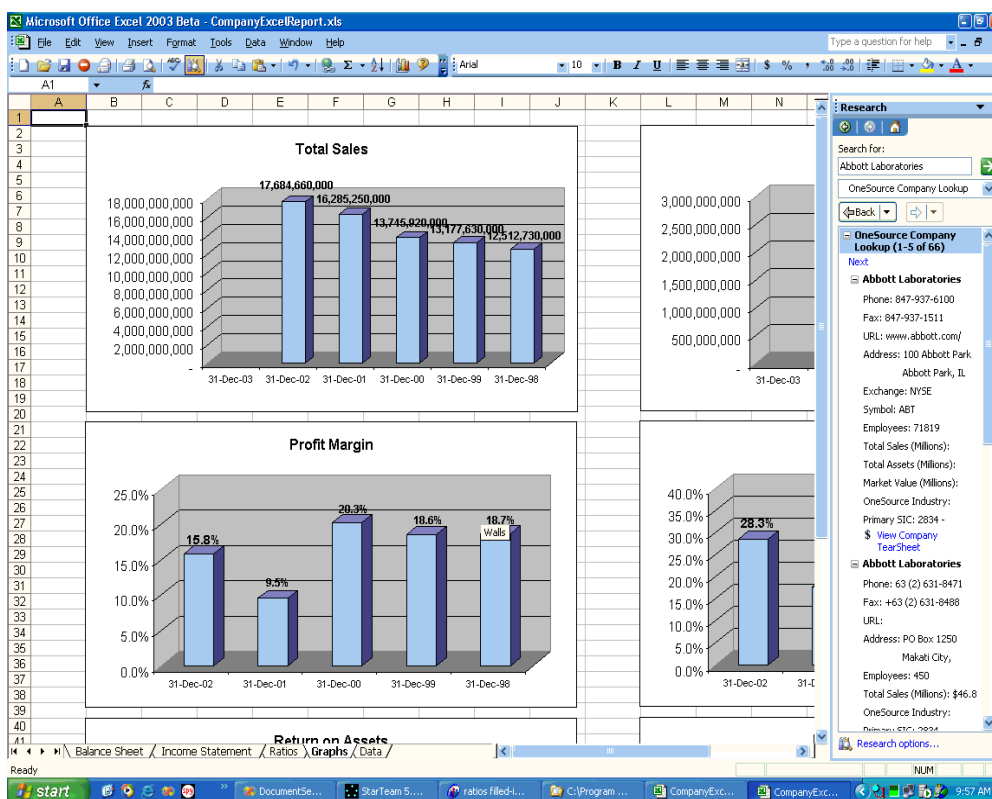
	Change	31-Dec-02	31-Dec-01	31-Dec-00	31-Dec-99	31-Dec-98
Liquidity Ratios						
Current Ratio	-1.3	1.3	1.1	1.7	1.4	1.1
Operating Ratios						
Asset Turnover	-0.7	0.7	0.8	0.9	1.0	
Inventory Turnover	-3.7	3.7	3.9	3.9	4.1	
Receivables Turnover	-6.2	6.2	6.5	6.5	6.6	
Profitability Ratios						
Gross Margin	-51.9%	51.9%	52.4%	54.6%	54.6%	56.8%
Operating Margin	-20.0%	20.0%	11.6%	24.7%	23.9%	24.9%
EBITDA Margin	-26.6%	26.6%	18.8%	30.8%	30.2%	31.2%
EBIT Margin	-20.0%	20.0%	11.6%	24.7%	23.9%	24.9%
Pretax Margin	-15.8%	15.8%	9.5%	20.3%	18.6%	18.7%
Profit Margin	-15.8%	15.8%	9.5%	20.3%	18.6%	18.7%
Return on Equity	-28.3%	28.3%	17.6%	34.8%	37.1%	
Return on Assets	-11.7%	11.7%	8.0%	18.7%	17.6%	
SG&A Expense/Sales	-22.5%	22.5%	22.9%	21.1%	21.7%	22.1%
Leverage Ratios						
Interest Coverage	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Long-Term Debt/Equity	-0.4	0.4	0.5	0.1	0.2	0.2
Total Debt/Equity	-0.6	0.6	0.8	0.2	0.3	0.5
Long-Term Debt/Total Capitalization	-0.3	0.3	0.3	0.1	0.2	0.2
Total Debt/Total Capitalization	-0.4	0.4	0.5	0.2	0.3	0.4
-- Tax Rate	-23.9	23.95	17.67	27.00	28.00	27.99
-- Total Capital *	-17087180000	17,087,180,000	16,348,260,000	10,126,730,000	9,660,660,000	8,852,430,000
Valuation Ratios						
Free Cash Flow/Share	-2.592008035	\$2.59	\$2.23	\$1.93	\$1.95	\$1.95
Operating Cash Flow/Share	-2.676105357	\$2.68	\$2.29	\$2.01	\$1.96	\$1.88

نمایشگر ۱۵: بهره گیری از استاندارد مالی در تحلیل و بررسی

۶. تحلیل و بررسی: گزارشات ارسالی قابلیت مقایسه خودکار با اطلاعات گذشته و جستجوی هوشمند را

دارند. ناظران می توانند بجای صرف وقت در پیدا کردن اطلاعات مورد نظر، به بررسی و تحلیل اطلاعات دریافتی بپردازند. این باعث گسترده و جامع تر شدن نظارت و درعین حال دقیق و سریع تر شدن آن می شود که سرعت و

کیفیت تصمیم گیری را بالا می برد. (باقریان، ۱۳۸۶)

نمایشگر ۱۶: امکان بررسی و مقایسه سریع، دقیق و آسان اطلاعات بصورت خودکار

۱۷- زنجیره عرضه اطلاعات و گزارشگری شرکت

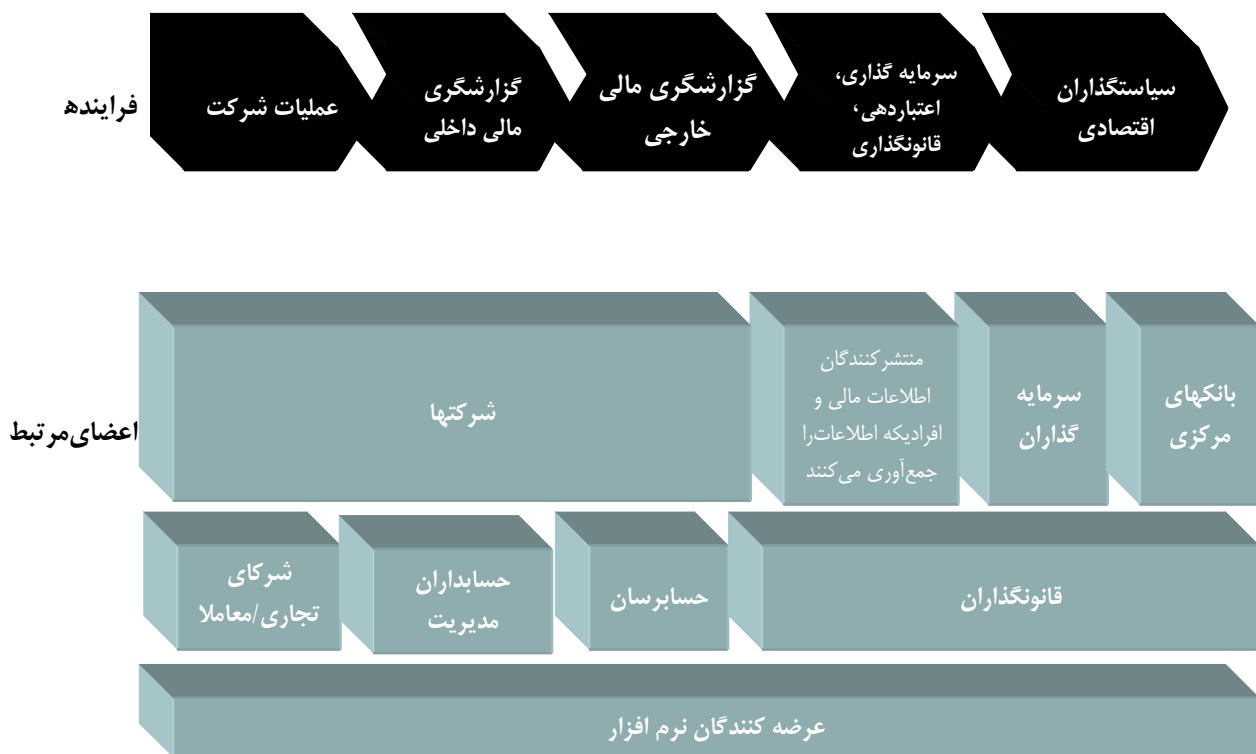
فرآیند حسابداری در حال حاضر شامل روش‌های متعددی است که به طور قابل ملاحظه‌ای در این روش‌ها از فرآیند انتقال اطلاعات و ثبت داده‌ها به صورت دستی استفاده می‌شود. این امر باعث از بین رفتن یا کم دقتی، کم اعتباری و نادرستی اطلاعات می‌شود. در نتیجه هزینه تولید و استفاده اطلاعات بالا می‌رود، دقت و به موقع بودن قربانی هزینه‌ها می‌شوند، و بر روی تجزیه و تحلیل اطلاعات اثرات منفی می‌گذارند.

گفتنی است که هرگاه حسابداران مدیریت اطلاعات را از سیستم‌های مالی موجود انتخاب کنند و به کاربرگ‌های دیگری انتقال دهند تا گزارش‌های قابل استفاده‌ای را ارائه دهند، بی‌دقتی و ناکارایی به‌وجود می‌آید. در این خصوص XBRL می‌تواند کمک خوبی باشد. XBRL تمام توجه و قدرت خود را روی توصیف داده‌ها و اطلاعات و ارائه آنها قرار می‌دهد و از این طریق فرصتی را در اختیار کارورزان مالی می‌گذارد تا زمان بیشتری را با ریسک اشتباه کمتر، بر روی داده‌های اساسی صرف کنند. از طرفی هنگامی که از یک منبع اطلاعاتی یکسان برای تهیه گزارش استفاده شود، دیگر نگرانی برای داده‌ها یا اطلاعات ناهمگن وجود ندارد، بلکه در این حالت باید ساختار داده‌ها و اطلاعات گزارش مورد توجه قرار داد.

از سوی دیگر، با وجود گسترش و توسعه ارتباطات و در دسترس بودن اینترنت برای استفاده‌کنندگان مالی، تمام سیستم‌های اداری و مدیریتی بر اساس اینترنت برنامه‌ریزی می‌شوند و دیگر از روش‌های سنتی مانند تهیه گزارش‌های ۱۰۰ صفحه‌ای برای شرکت‌های بزرگ خبری نیست. بنابراین حسابداران مدیریت باید خود را با این برنامه‌ها و سیستم‌ها آشنا و تجهیز نمایند تا بتوانند از کارایی بالایی برخوردار شوند. (بزرگ اصل و ولی پور رکنی، ۱۳۸۵)

بطور کلی، زنجیره عرضه اطلاعات و گزارشگری شرکت‌ها و تأثیر XBRL در این فرایند به شرح زیر است: (Graham Ward , www.xbrl.org)

زنجیره عرضه اطلاعات و گزارشگری شرکتها

۱- تأثیر بر فرآیندهای مدیریتی داخلی:

- تأمین اطلاعات دقیق‌تر و به موقع‌تر برای تصمیم‌گیری
- ارتقای امکانات تحلیل‌گری
- ایجاد محیط کنترلی بهتر
- انطباق و پذیرش سریع مدل‌های گزارشگری
- کاهش هزینه‌های تولید گزارشات
- افزایش انعطاف‌پذیری اطلاعات برای تجزیه و تحلیل

۲- تأثیر بر فرآیندهای مدیریتی خارجی:

- کاهش هزینه تهیه اطلاعات در تمام فرمت‌ها
- انعطاف‌پذیری برای اعمال ویژگی‌ها و شرایط خاص شرکت در گزارشگری
- کنترل بیشتر بر اطلاعات گزارش شده
- افزایش قابلیت تطبیق
- قابلیت بیان وضعیت شرکت بطور دقیق و شفاف (www.xbrl.org, *Graham Ward*)

۳- تأثیر بر حسابرسان مستقل

آنهایی که حسابرسی برخط یا حسابرسی پیوسته را انجام می‌دهند به دنبال استفاده از XBRL هستند، زیرا معتقدند برای آن که فرایند حسابرسی بتواند در عصر ارتباط و اینترنت دوام آورد، باید تغییراتی در آن رخ دهد. با بازنگری تاریخ پی‌می‌بریم که حسابرسی به یک سبک خاص وفادار مانده است. این در حالی است که معاملات تجاری پیوسته و برخط روزه‌روز افزایش می‌یابند. البته حسابرسی پیوسته و برخط به تنهایی کافی نیست ولی برای آن که فرایند حسابرسی مستقل در عصر ارتباطات و اینترنت دوام آورد، ضروری است.

XBRL برای مدیریت و حسابرسان شرکت‌ها این کارایی را به وجود می‌آورد که به داده‌های تجاری بیش‌تری در مدت زمان کم‌تری دسترسی داشته باشند. این امر باعث می‌شود تا تجزیه و تحلیل اطلاعات تجاری آسان‌تر شود که در نهایت به افزایش کارایی حسابرسی خواهد انجامید. زیرا این امکان برای حسابرسان بوجود می‌آید تا زمان بیش‌تری را برای تجزیه و تحلیل صرف کنند و به طور موثرتری در مقابل داده‌های کم ارزش کار کنند. (بزرگ‌اصل و ولی‌پور رکنی، ۱۳۸۵)

بطور خلاصه تأثیر XBRL بر حسابرسی به شرح زیر است: www.xbrl.org (Graham Ward ,)

- اطلاعات بموقع تر، دقیق تر و کاملتر برای تجزیه و تحلیل
- تجزیه و تحلیل اثربخش تر اطلاعات در موارد خلاف قاعده و غیرعادی
- افزایش تعداد و تنوع ارزیابی ها
- ایجاد امکان بررسی های کارا تر
- روش اثربخش تری برای تشخیص تغییرات گزارشگری و یا ارتباط با سایر استانداردها را فراهم می نماید.

۴- تأثیر بر قانونگذاری و نظارت

- افزایش اعتبار اطلاعات گزارش شده
- افزایش قابلیت انعطاف در مقابل تغییرات در الزامات گزارشگری
- ایجاد امکان تجزیه و تحلیل کاملتر
- پاسخگویی به تقاضای قانون گذاران برای گزارشگری تفصیلی تر و متناسب تر

۵- تأثیر بر بازار سرمایه و اعتباردهندگان

- ارائه اطلاعات مناسبتر برای تجزیه و تحلیل و تصمیم گیری مناسبتر
- تسهیل تجزیه و تحلیل اطلاعات گزارش شده و اعتبارات
- افزایش شفافیت و افزایش معاملات
- ارائه اطلاعات مفیدتر
- امکان جمع آوری سریعتر اطلاعات
- کاهش هزینه های پذیرش و انطباق شرکتها

(Graham Ward , www.xbrl.org)

۶- سایر مزایای استفاده از XBRL (باقریان، ۱۳۸۶)

- قابلیت انعطاف بالا در انتخاب نحوه نمایش، در نتیجه عدم وابستگی به فایل های PDF و EXCEL
- از طریق تفکیک داده از طرز نمایش
- امکان انتقال و تبدیل اطلاعات بین سیستم های گوناگون

- به صفر رسیدن خطای ورود اطلاعات ناشی از روش دستی
- کاربرد در دریافت Billing و کنترل موجودی انبار شرکتها در بورس کالا
- تسهیل امکان نظارت بر گزارشات شرکتها
- امکان انتشار فوری و تحلیل سریع گزارشها و برقراری امکان مقایسه و پردازش دادههای آنها با هم
- همگام شدن با بورسهای بزرگ دنیا و بالا رفتن امتیاز پذیرش شرکتهای ایرانی در سایر بورسهای جهان با بالا رفتن کیفیت و شافیت اطلاع رسانی
- عملی شدن امکان استفاده از اینترنت جهت نقل و انتقال صحیح و سریع اطلاعات و انتشار آنها

۱۸- ارتباط بین XBRL و استانداردهای حسابداری مانند اصول حسابداری پند

یافته‌ی همگانی چیست؟ (بزرگ اصل و ولی پور رکنی، ۱۳۸۵)

بسیاری از تهیه‌کنندگان و استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی درباره این موضوع که آیا XBRL، اطلاعات تعریف شده توسط اصول حسابداری پذیرفته‌ی همگانی را به کار می‌برد و آن را به صورت علائم و نشانه‌گذاری به برنامه می‌دهد یا این که XBRL، اصول حسابداری پذیرفته‌ی همگانی را توسعه می‌دهد با ابهام روبرو هستند.

شایان ذکر است، XBRL بسط اصول حسابداری پذیرفته‌ی همگانی محسوب نمی‌شود، اما گزارش‌های مالی شرکتها را مطابق اصول حسابداری پذیرفته‌ی همگانی ارائه می‌کند. روی هم رفته، XBRL اثری اساسی و مهم روی فرآیند استانداردگذاری دارد، همچنین در XBRL استانداردها کم‌تر از گذشته به صورت ساختار سنتی ارائه می‌شوند و بیش‌تر درباره ارائه حقایق تجاری بحث می‌شود.

این که XBRL سریع‌تر و ارزان‌تر اطلاعات مالی را مقایسه و گزارش می‌کند، بدین دلیل نیست که XBRL اساس و زیربنای حسابداری و طبقه‌بندی‌های حسابداری را تغییر می‌دهد. به طور مثال چون دو شرکت در صنعت مشابه فعالیت می‌کنند و درآمدهایشان را به شکل مشابهی در صورت سود و زیان گزارش می‌کنند، دلیل نمی‌شود که اقلام صورت‌های مالی آنها لزوماً قابل مقایسه و یکسان باشند. این اقلام می‌توانند به خاطر تفاوت در طبقه‌بندی‌شان و به خاطر تفاوت در مبنای حسابداری که بر اساس آن ممکن است درآمد شناسایی و تخصیص گردد، با یکدیگر فرق داشته باشند.

برخی فکر می‌کنند که XBRL استانداردهای جدید حسابداری را صورت‌بندی می‌کند، اما در واقع چنین نیست. XBRL به طور الکترونیکی جنبه‌های مشخصی از استانداردهای حسابداری موجود را در بر دارد تا این استانداردها در قالب سازمانی برای اشخاص و برنامه‌های رایانه‌ای قابل درک باشد. XBRL مفاهیم گزارشگری مالی یا حسابداری مالی را تعریف نمی‌کند بلکه مفاهیم موجود حسابداری را به طور الکترونیکی در بردارد. XBRL با تهیه صورت‌های مالی الکترونیکی به بهبود گزارشگری معطوف است. در بلندمدت، XBRL باید تغییرات گزارشگری مالی را آسان کند. البته این تغییرات را بازار اعمال می‌کند، نه XBRL. XBRL نموداری استاندارد از حساب‌هایی نیست که در سازمان‌ها استفاده می‌شوند. بلکه روشی است برای تطبیق اطلاعات استفاده شده داخلی با اقلام عمومی در خارج از سازمان، که برای دستیابی به قابلیت مقایسه، استفاده می‌شود.

گفتنی است که XBRL، افشای اطلاعات کافی و میزان کامل بودن افشای آنها را تعیین نمی‌کند بلکه هیئت استانداردهای حسابداری مالی، هیئت استانداردهای حسابداری مالی، هیئت استانداردهای حسابداری بین‌المللی، و سایر سازمان‌های وضع‌کننده اصول حسابداری می‌توانند تصمیم بگیرند یا قضاوت کنند که یک سازمان باید چه مواردی را در صورت‌های مالی افشاء کند. افشاءگری‌ها را فقط کاربر در XBRL مشخص می‌کند. در واقع XBRL چارچوبی است برای آن دسته از اطلاعات مالی که باید گزارش شوند. بر این اساس مشاهده می‌شود که XBRL علاوه بر سازگاری با اصول و مفاهیم حسابداری، قادر است از عهده‌ی بسیاری از ناکارایی‌ها و حجم زیاد کار سیستم گزارشگری امروزی برمی‌آید.

۱۹- شرایط بکارگیری XBRL

مؤسسه‌های بزرگ کامپیوتری از جمله مایکروسافت (Microsoft) اقدام به ساخت نرم‌افزارهای کاربردی ویژه‌ای کرده‌اند که شرکتها با استفاده از آنها می‌توانند داده‌های مالی را در که در حال حاضر معمولاً با شکل‌بندی متنی یا جدولی و با استفاده از نرم‌افزارهایی مانند ورد (Word) یا اکسل (Excel) تهیه می‌شود، به شکل‌بندی XBRL تبدیل و به کمک آن صورتهای مالی خود را تهیه و منتشر کنند. به همین ترتیب استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی نیز می‌توانند به کمک نرم‌افزارهای یادشده صورتهای مالی منتشر شده در قالب XBRL را بخوانند و تجزیه و تحلیل کنند. کوشش‌هایی در جریان است تا امکاناتی فراهم شود که سیستم‌های حسابداری

کامپیوتری مورد استفاده شرکت‌ها از آغاز بتوانند داده‌های حسابداری را در قالب شکل‌بندی XBRL تهیه کنند و نیازی به تبدیل داده‌ها وجود نداشته باشد. (مکرمی، ۱۳۸۳)

بطور خلاصه پیش‌شرط‌های XBRL به شرح زیر است:

- ۱- ایجاد مشخصات یکنواخت برای اطلاعات مالی که با صورت‌های مالی شرکت‌ها سازگار باشد.
- ۲- نرم افزار کاربردی که بتواند با توجه به مشخصات تعریف شده اقلام صورت‌های مالی برچسب بزند.
- ۳- صفحاتی که بتواند اطلاعات را با شکل‌بندی خاص یا گوناگون عرضه کند.

(<http://waccounting.blogfa.com/cat-252.aspx>)

۲۰- برخی اقداماتی که SEC در راستای گزارشگری به زبان XBRL

انجام داده است.

کمیسیون بورس و اوراق بهادار امریکا (SEC) اعلام کرده است که سه قرارداد جمعاً به مبلغ ۵۴ میلیون دلار برای تکمیل کدنویسی XBRL و دوباره‌سازی ادگار (EDGAR) به عنوان پایگاه داده‌های تعاملی، به امضا رسانده است.

اگرچه بطور آشکار بیان نشده است، ولی آن هنگام که XBRL از یک برنامه داوطلبانه به یک الزام قانونی تبدیل شود، کمیسیون سرمایه‌گذاری اصلی در داده‌های تعاملی را اعلام می‌کند، که به مفهوم کاربرد گسترده داده‌های تعاملی توسط شرکتهایی است که اطلاعات مالی‌شان را به کمیسیون گزارش می‌کنند؛ پیشرفتی که تاکنون تنها به عنوان یک برنامه داوطلبانه قلمداد شده است. (<http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-905.html>)

قراردادهای مزبور عبارتند از: (<http://www.sec.gov/news/press/2006-158.html>)

۱- مدرنیزه کردن و پشتیبانی پایگاه داده ادگار برای بکارگیری داده‌های تعاملی به مبلغ ۴۸ میلیون دلار:

سیستم فعلی ادگار یکی از بزرگترین پایگاه‌های اینترنتی دولتی است که نقش حیاتی در افشای عمومی اطلاعات دهها هزار ناشر اوراق بهادار، شرکت سرمایه‌گذاری و سایر اشخاص ایفا می‌کند. سالانه بیش از ۷۰۰ هزار گزارش و مجموعه اطلاعات توسط سیستم ثبت می‌شود. اطلاعات ذخیره‌شده در ادگار صرفاً با همان فرمتهایی است که SEC طی ۷۲ سال گذشته از آن استفاده کرده است. دستیابی و پیدا کردن اطلاعات مشکل

است مگر اینکه شخص بداند کدام فرم را باید جستجو کند. حتی پس از یافتن آن اطلاعات، شخص برای استفاده از آن اطلاعات در صفحات گسترده یا نرم‌افزارهای دیگر، می‌بایست مجدداً اطلاعات را وارد نماید.

با توجه به این محدودیت‌ها، بسیاری از شرکتها، مؤسسات و افرادی که به داده‌های ادگار نیاز دارند، آن را از اشخاص ثالثی که با استفاده از سیستمهای مکانیزه اطلاعات را از فرمها خوانده و آن را در فرمتهای قابل استفاده می‌ریزند، خریداری می‌نمایند. این فرآیند و در شکلی وسیعتر، فرآیند ورود مجدد اطلاعات منجر به خطاهایی در داده‌ها می‌شود. با این قرارداد ۴۸ میلیون دلاری ادگار مدرنیزه و دگرگون خواهد شد و از تداوم پشتیبانی و عملیات مستمر اطمینان حاصل می‌گردد. دوره اولیه قرارداد ۳ ساله است و می‌تواند تا ۳ سال دیگر تمدید شود. این قرارداد ۴۸ میلیون دلاری که دوره ۶ ساله را پوشش می‌دهد، منجر به کاهش هزینه‌های عملیات و پشتیبانی می‌گردد. اما این مبلغ شامل هزینه‌های اضافی که انتظار می‌رود برای تکمیل فرآیند تبدیل ادگار قدیمی به سیستم با قابلیت XBRL در سالهای آتی اضافه شده نمی‌باشد. سیستم جدید کاملاً متقابل و تعاملی (interactive) خواهد بود.

با استفاده از تکنولوژیهای اطلاعات و داده‌های تعاملی مانند XBRL و XML سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران نه تنها قادر به جستجوی فرمها خواهند بود بلکه می‌توانند اطلاعات درون فرمها را نیز جستجو کنند. به این ترتیب می‌توان اطلاعات را در اسرع وقت به نرم‌افزارهای کاربردی منتقل نمود. این سیستم افراد را قادر می‌سازد تا با استفاده از ATOM، RSS و سایر ابزارهای مکانیزه تحت وب که بطور مکانیزه اطلاعات جدید افشاء شده و ثبت شده نزد SEC را جستجو کرده و اطلاعات مورد درخواست را مستقیماً به کامپیوتر شخص منتقل می‌کنند، اطلاعات را به موقع و بطور مستمر دریافت نمایند.

۲- تکمیل تنظیم کدهای XBRL برای اصول پذیرفته شده حسابداری ایالات متحده آمریکا در مورد

صورت‌های مالی به مبلغ ۵/۵ میلیون دلار: کمیسیون برای تکمیل تنظیم و نوشتن «رده‌بندی XBRL» یا برچسبهای کامپیوتری، یک قرارداد ۵/۵ میلیون دلاری منعقد کرده است تا شرکتها در کلیه صنایع بتوانند با استفاده از آن گزارش‌های مالی خود را ثبت نمایند. SEC با شرکت XBRL US که مسئولیت توسعه و بسط استاندارد کامپیوتر در آمریکا را دارد، قرارداد بسته است. انتظار می‌رود که این کار در کمتر از یک سال تکمیل شود. با تکمیل این پروژه، هر شرکت آمریکایی قادر خواهد بود تا الزامات گزارشگری به کمیسیون را دقیق‌تر و سریعتر انجام دهد - و در زمانیکه نرم‌افزارهای کاربردی مورد نیاز تهیه شود، درک اطلاعات شرکتها برای سرمایه‌گذاران در آن شرکتها راحت‌تر خواهد بود.

۳- ابزارهای داده‌های تعاملی برای سرمایه‌گذاران به مبلغ ۵۰۰ هزار دلار: کمیسیون اعلام کرده است که دو قرارداد مجزا با شرکت‌های Wall street. On Demand و Rivet software، رهبران تهیه و توسعه نرم‌افزارهای داده‌های تعاملی، منعقد کرده است تا نسبت به تهیه نسل جدیدی از ابزارهای مورد نیاز برای سرمایه‌گذاران در مورد داده‌های تعاملی در وب سایت SEC اقدام نمایند.

با استفاده از این قابلیت‌های جدید، سرمایه‌گذاران نه تنها قادر به مشاهده اطلاعات هستند بلکه می‌توانند به تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی شرکتها که به زبان XBRL ثبت شده‌اند، بپردازند. این قابلیت‌های جدید مستقیماً در وب سایت SEC موجود خواهد بود و سرمایه‌گذاران از جستجوهای خسته‌کننده و ملال‌آور مبتنی بر حدس و گمان رها خواهند شد. همچنین از واردکردن دوباره اطلاعات در نرم‌افزارهای کاربردی با پرداخت مبالغی به دیگران برای انتقال داده‌ها به فرمت‌های قابل استفاده، رها می‌شوند.

ابزارهای نرم‌افزاری که کمیسیون خریداری می‌کند بطور رایگان در اختیار عموم قرار خواهد گرفت. در این مرحله کمیسیون امیدوار است که ایجاد و توسعه کاربر و نرم‌افزارهای پیچیده‌تر و پیشرفته‌تر افزایش یابد تا بهتر بتوان از قابلیت‌های داده‌های تعاملی استفاده نمود. (<http://www.sec.gov/news/press/2006-158.html>)

۲۱- امکان ارتقاء شیوه‌های گزارشگری مالی در ایران (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

شاید برای حرفه حسابداری در کشور ما مهم‌ترین سؤالی که در مواجهه با این موج جدید استفاده از فناوری روز برای گزارشگری مالی مطرح خواهد شد این باشد که "تا چه اندازه امکانات و وضعیت موجود در ایران می‌تواند از این موج جدید استقبال کند یا به تعبیری آماده پذیرش آن است؟" پاسخ به این سؤال مهم از دو منظر قابل طرح است: (۱) از جنبه امکانات موجود در فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور و (۲) از منظر وضعیت موجود گزارشگری مالی در ایران.

۱-۲۱- امکانات موجود ICT (فناوری اطلاعات و ارتباطات) در کشور:

با نگاهی گذرا به وضعیت موجود در کشورمان به لحاظ برخورداری از امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات در می‌یابیم که خوشبختانه به دلایل مختلف و از جمله ویژگی‌های ذاتی فناوری اطلاعات و ارتباطات، کشور ما در حال حاضر دارای قابلیت‌های زیادی برای استفاده از دستاوردهای نوین فناوری اطلاعات است. اکثر محصولات جدید سخت‌و نرم‌افزاری به سادگی در دسترس قرار می‌گیرد و قابل تهیه است. از این لحاظ نمی‌توان امکان

استفاده از فناوری روز، لاقلاً در ارتباط با تجهیزات پردازش داده‌ها (اصلی و جانبی) را انکار کرد. اگر چه از نقطه نظر توسعه زیرساخت‌های مخابراتی لازم برای توسعه شبکه‌های رایانه‌ای گسترده (WAN) هنوز راه نرفته باقی است، اما باور دستگاه‌های ذیربط به ضرورت تسریع این امر و افزایش سرعت عمل در این زمینه جای امیدواری است و در آینده نه چندان دوری می‌توان نتایج این پیشرفت‌ها را مورد استفاده عملی قرار داد. از سویی دیگر موضوع توجه جدی سازمانها به توسعه و نوسازی سیستم‌های اطلاعاتی، بستر لازم برای کاربرد سیستم‌های یکپارچه درون شرکتی و شبکه‌های بین سازمانی را تدریجاً پدید آورده است. می‌توان امیدوار بود که اغلب شرکتها و سازمانهای مهم کشور با تخصیص بودجه و امکانات کافی برای این امر آمادگی لازم برای استفاده از موج جدید فناوری را فراهم سازند.

۲-۲۱- وضعیت موجود گزارشگری مالی:

عدم تمایل شرکتها به گزارشگری مالی - عدم تمرین کافی در صحنه‌های رقابت واقعی اقتصادی، فعال نبودن بورس اوراق بهادار برای سال‌های متمادی [در گذشته]، وجود فرهنگ پنهان‌کاری سنتی، فقدان الزامات قانونی برای گزارشگری به جامعه [در سال‌های گذشته]، و سایر موضوعات تأثیرگذار، سبب شده تا شرکتها اصولاً تمایل چندانی به گزارشگری مالی نداشته و برای این وظیفه بسیار مهم که یکی از اهرم‌های تأمین و تضمین حقوق طرفهای ذینفع و بویژه سرمایه‌گذاران و بستانکاران است ارزش چندانی قائل نباشند. این امر می‌تواند به صورت مانعی برای جستجوی شیوه‌های بهبود گزارشگری مالی و یا استقبال از هرگونه نوآوری در این زمینه باشد.

نبود مجموعه‌ای کامل و نامتناقص از استانداردهای گزارشگری - به رغم تلاشهایی که در سالهای اخیر در جهت تدوین استانداردهای حسابداری در کشور انجام شده هنوز راهی طولانی تا برخورداری از یک مجموعه کامل و نامتناقص از استانداردهای گزارشگری مالی در پیش داریم.

عدم اطمینان کافی به صحت گزارش‌های مالی - به دلایل متعدد، از جمله آنچه درباره عدم تمایل شرکتها به افشای اطلاعات مالی در ایران گفته شد، در میان دریافت‌کنندگان اطلاعات اطمینان کافی درمورد صحت و کفایت افشای گزارش‌های مالی شرکتها وجود ندارد و اغلب استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی به طرف منابع غیررسمی بجای گزارش‌های مالی منتشره شرکتها سوق می‌یابند.

بی‌تجربگی در استفاده واقعی از اطلاعات مالی منتشره و اتکای بیش از حد به منابع غیررسمی اطلاعاتی - موارد پیش‌گفته گرچه زمینه‌ساز بی‌اعتمادی به اطلاعات صادره از سوی شرکتها شده و تجربه تاریخی مثبتی را در این زمینه پدید نیاورده است، اما نمی‌توان منکر نقش بی‌تجربگی و تمرین کافی نداشتن دریافت‌کنندگان گزارش‌های مالی در تشدید موضوع بی‌استفاده ماندن اطلاعات منتشره مالی شد. هنوز بازار سرمایه ایران در عنفوان جوانی خود در عصر استفاده از ابزارهای مدرن به سر می‌برد. هنوز چیزی بیش از یک دهه از فعال شدن واقعی بورس اوراق بهادار کشور نگذشته است. به همین علت نمی‌توان انتظار داشت که بازیگران این بازار بتوانند در نقش‌های واقعی خود ظاهر شوند. باید شکیبایی پیشه کرد تا تجربه و تمرین کافی در این بازار صورت گیرد.

بی‌تجربگی و ضعف دانش و آگاهی از محیط فناوری جدید در حرفه - حرفه حسابداری در کشور ما هنوز به آن درجه از پختگی و کمال نرسیده تا بتوان آن را در استقبال از فناوریهای روز مشتاق یافت. متوسط سنی نسبتاً بالا و عادت به شیوه‌های سنتی از یکسو و عدم توجه به ضرورت آموزش مادام‌العمر برای حسابداران سبب شده تا در بسیاری از زمینه‌های علمی و فنی با کمبودهایی در میان شاغلین و دست‌اندرکاران حرفه مواجه باشیم. یکی از نقاط ضعف جدی را می‌توان بدون هیچ تردیدی در قلمرو آشنایی با فناوری اطلاعات و امکانات آن دانست. دست‌اندرکاران حرفه در زمینه آشنایی با این فناوری که در واقع ابزار کار آنها در شرایط امروز و فردای کشور و جهان است ضعف جدی دارند. پس چگونه می‌توان امیدوار بود که محیط جدید گزارشگری مالی را درک و از آن استقبال کنند؟

چه باید کرد؟ (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۳)

برای استفاده بهینه از فرصت‌های تازه‌ای که فناوری اطلاعات و ارتباطات در زمینه گزارشگری مالی پدید آورده است با توجه به امکانات کشور از یکسو و برخی نقاط ضعف موجود در امر گزارشگری مالی و حرفه حسابداری از سوی دیگر باید تدابیری جدی اندیشید. برخی از پیشنهاداتی که در این زمینه قابل طرح است عمدتاً متوجه عرصه‌های آموزش و قانون‌گذاری است.

تحولات جدید در قلمرو فناوری اطلاعات و ارتباطات، بیش و پیش از هر چیز باید سبب تحول در چگونگی آموزش و حسابداری شود. با یک رویکرد راهبردی باید آموزش دانشگاهی حسابداری و همچنین آموزش‌های حین خدمت برای افراد حرفه را متحول ساخت. همچنین ضروری است تا به موضوع نیاز دست‌اندرکاران حرفه

حسابداری به آموزش‌های مادام‌العمر توجه جدی مبذول شود. نمی‌توان به یک آموزش چند ساله و محدود و مقطعی دانشگاهی برای یک عمر فعالیت در حرفه حسابداری اکتفا کرد. حرفه‌های حسابداری نیز همانند افراد شاغل در حرفه پزشکی نیاز به بازآموزی‌های مداوم دارند. بدون این آموزشها و تحول مداوم آن به توجه به شرایط و اقتضات روز، نمی‌توان امیدی به بهبود کیفی خدمات حرفه‌ای حسابداری کشور و قبول شیوه‌های جدید و نوآورانه از سوی حرفه داشت.

همچنین، جریان وضع استانداردهای حسابداری کشور باید در مسیری قرار گیرد که در تضاد با دانش و حرفه حسابداری در سایر نقاط جهان نبوده و مستعد پذیرش شیوه‌های نوین گزارشگری مالی استفاده از امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات باشد.

در صورتی که بنا بر رواج شیوه‌های تازه گزارشگری مالی در کشور باشد، احتمالاً بهترین نقطه شروع الزام شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس به استفاده از روشهای جدید است. طیف بسیار وسیع استفاده‌کنندگان از اطلاعات شرکتهای بورسی سبب می‌شود تا بخش عمده‌ای از مخاطبین اطلاعات مالی در کشور ما از ره‌آوردهای دانش جدید بهره‌مند شوند. شاید بهتر باشد همانند سایر کشورها الزام به گزارشگری تحت وب و با استفاده از محیط زبان XBRL ابتدا بصورت داوطلبانه بوده و سپس برای تمامی شرکتهای عضو بورس اجباری شود.

نتیجه‌گیری:

فناوری مبادله الکترونیکی اطلاعات و گزارشگری مبتنی بر شبکه گسترده جهانی، تنها به کارسازی عملیات دسترسی و کنار گذاشتن شیوه‌های مبتنی بر کاغذ، محدود نمی‌شود، بلکه کاربرد آن نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش کارایی و بهره‌وری سازمانها، بهبود مدیریت و روان ساختن معاملات و مراودات بازرگانی دارد و به طور کلی نحوه فعالیت سازمانها را به صورت بنیادی تغییر می‌دهد، زیرا در تصمیم‌گیری‌های مالی توسط مدیران، دسترسی آسان و مطمئن به اطلاعات و برقراری ارتباط سریع با بازارها اهمیت و حساسیت خاصی دارد. (میرمجریان و شهشهانی، ۱۳۸۵)

با بهره‌گیری از مبادله الکترونیکی اطلاعات حسابداری و گزارشگری مبتنی بر شبکه گسترده جهانی، هزینه تهیه، پردازش و کاربرد اطلاعات کاهش می‌یابد، فاصله جغرافیایی و زمان بین واحدهای سازمان از بین می‌رود و سازمانهای گسترده و منشعب به‌صورت یک عرصه به‌هم پیوسته و بدون مرز در می‌آید. در حقیقت

مدیریت موثر اطلاعات سبب جابه‌جایی مزیت‌های سنتی می‌شود و خود به‌عنوان یک برتری رقابتی نیرومند در صحنه تجارت ظاهر می‌شود. یکی از ویژگی‌های مهم استفاده از گزارشگری مبتنی بر شبکه گسترده جهانی به جای روش‌های سنتی مبتنی بر کاغذ، کاهش هزینه گردآوری، پردازش و انتشار اطلاعات است که روی هم‌رفته موجب ۲۱ تا ۷۰ درصد صرفه‌جویی در هزینه فعالیت‌های مختلف مالی و تجاری می‌شود (صنایعی، علی، ۱۳۸۰).

در چنین فضایی، کشورهای در حال توسعه از جمله جمهوری اسلامی ایران، ناگزیر باید وفق نگرش خود را به فراتر از شیوه‌های سنتی حسابداری و گزارشگری گسترش دهند. آنچه به یقین می‌توان گفت این است که چنانچه کشوری، به هر علت نتواند به این موج شتابان و فراگیر بپیوندد، در آینده‌ای نه چندان دور، در رقابت بین‌المللی به حاشیه رانده خواهد شد و بسیاری از فرصت‌های کسب و کار را به سود دیگران از دست خواهد داد (میرمجربیان و شهشهانی، ۱۳۸۵)؛ لذا با توجه به وجود بسترهای فنی لازم جهت بکارگیری استانداردهای نوین گزارشگری، اصلاح قانون بازار اوراق بهادار و وجود الزامات قانونی مناسب جهت اطلاع‌رسانی شرکت‌ها و نیز با عنایت به لزوم پاسخگویی مدیران شرکت‌ها در قبال صحت و قابلیت اتکای اطلاعات منتشره برای سرمایه‌گذاران بر اساس قانون، می‌توان گام‌های جدی‌تری در راستای اجرایی‌نمودن شیوه‌های نوین گزارشگری مالی برداشت و بدین‌وسیله شرایط تصمیم‌گیری مناسب‌تر سرمایه‌گذاران، تسهیل در ارائه اطلاعات توسط شرکت‌ها و کاهش هزینه‌های تهیه و نشر اطلاعات، تسهیل در ایفای مسئولیت پاسخگویی مدیران شرکت‌ها و نهایتاً تسهیل در امر رسیدگی و نظارت بر گزارشگری شرکت‌ها توسط حسابرسان و مقامات ناظر را فراهم نمود؛ که بنظر می‌رسد، تحقق این موضوع در وهله اول مستلزم تهیه و تدوین سرفصل حساب‌ها و واژه‌نامه XBRL بر اساس استانداردهای ملی و انطباق آن با استانداردهای بین‌المللی، فرهنگ‌سازی و آموزش، و سپس دریافت اطلاعات بصورت داوطلبانه از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و پس از آن شرکت‌های ثبت‌شده نزد سازمان و تست آن، و در نهایت الزام شرکت‌ها به ارائه اطلاعات بر اساس استاندارد مزبور می‌باشد.

فهرست منابع:

- ۱- دکتر بزرگ اصل، موسی و ولی پور رکنی، جمال، «آشنایی با مفاهیم و کاربرد زبان گزارشگری تجاری گسترش پذیر»، فصلنامه حسابدار رسمی، سال سوم، شماره‌های ۸ و ۹، بهار و تابستان ۱۳۸۵، صص ۸۳-۹۰
- ۲- دکتر عرب‌مازار یزدی، محمد، «گزارشگری مالی در عصر تجارت الکترونیکی»، مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات همایش گزارشگری مالی، تحولات پیش روی، انجمن حسابداران خبره ایران، دی‌ماه ۱۳۸۳، صص ۹۷-۷۷
- ۳- باقریان، عباس «بورس الکترونیک، استانداردها و شبکه‌های هوشمند نظارتی»، ماهنامه بورس، شماره ۶۱ فروردین ۱۳۸۶، صص ۴۰-۶۱
- ۴- دکتر مکرمی، یداه، «گزارشگری مالی در محیط الکترونیکی»، مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات همایش گزارشگری مالی، تحولات پیش روی، انجمن حسابداران خبره ایران، دی‌ماه ۱۳۸۳، صص ۲۶۱-۲۶۶
- ۵- میرمجربیان، حمید و شهشهانی، سیدمحمدحسن «کارایی تصمیم‌گیری در گزارشگری مالی در محیط شبکه گسترده جهانی» فصلنامه حسابرس، شماره ۳۵، زمستان ۱۳۸۵
- ۶- منصوری، فریده «گزارشگری مالی - حسابرسی و آینده» فصلنامه حسابرس، شماره ۳۵، زمستان ۱۳۸۵

۷- www.xbrl.org

۸- <http://www.sec.gov/news/press/2006-158.htm>, "SEC to Rebuild Public Disclosure System to Make It 'Interactive'"

۹- www.xbrl.org, "How XBRL Will Enhance the Credibility of Financial Statements" Graham Ward (President, IFAC),

۱۰- <http://www.xbrleducation.com>

۱۱- <http://waccounting.blogfa.com/post-۲۵۲.aspx>

۱۲- <http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-۴۲۹.html>

۱۳- <http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-595.html>

۱۴- <http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-580.html>

۱۵- <http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-662.html>

۱۶- <http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-737.htm>

۱۷- <http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-1167.html>

۱۸- <http://www.hesabras.org/newsdetail-fa-905.html>